

EDPS - European Data Protection Supervisor
CEPD - Contrôleur européen de la protection des données

EDPS - Europees toezichthouder voor gegevensbescherming

JAARVERSLAG 2004

Brussel, 16 maart 2005

De heer Josep BORRELL FONTELLES
Voorzitter van het Europees Parlement
Wiertzstraat
B -1047 Brussel

De heer Jean-Claude JUNCKER
Voorzitter van de Raad van de Europese Unie
Wetstraat 175
B -1048 Brussel

De heer José Manuel BARROSO
Voorzitter van de Europese Commissie
Wetstraat 200
B -1049 Brussel

Mijnheer,

Overeenkomstig artikel 48, lid 1, van Verordening (EG) nr. 45/2001 van het Europees Parlement en de Raad van 18 december 2000 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens door de communautaire instellingen en organen en betreffende het vrije verkeer van die gegevens, leg ik u hierbij het jaarverslag van mijn activiteiten in 2004 voor.

Hoogachtend,

Peter HUSTINX
Europees toezichthouder voor gegevensbescherming

Inhoud

Taakstelling.....	4
Voorwoord.....	5
1. Balans en vooruitzichten.....	6
1.1. Instelling van de EDPS.....	6
1.2. Juridisch kader.....	7
1.3. Taken en bevoegdheden.....	9
1.4. Concretisering van waarden.....	10
1.5. Doelstellingen voor 2005.....	11
2. Opbouw van "een nieuwe instelling".....	14
2.1. Inleiding.....	14
2.2. Begroting.....	15
2.3. Samenwerking.....	16
2.4. Menselijk potentieel.....	17
2.5. Kantoorinfrastructuur.....	17
2.6. Administratieve omgeving.....	18
2.7. Workflow.....	18
2.8. Zichtbaarheid.....	19
2.9. Institutionele betrekkingen.....	19
2.10. Conclusies.....	20
3. Toezicht.....	21
3.1. Algemeen.....	21
3.2. Functionarissen voor gegevensbescherming.....	21
3.3. Voorafgaande controle.....	23
3.3.1. Rechtsgrond.....	23
3.3.2. Adviezen en follow-up.....	24
3.3.3. Gevallen achteraf.....	26
3.3.4. Eigenlijke voorafgaande controles.....	27
3.3.5. Raadpleging.....	28
3.3.6. Conclusies en toekomst.....	28
3.4. Informatie.....	29
3.5. Klachten.....	30
3.6. Onderzoeken.....	30
3.7. Eurodac.....	31
4. Raadpleging.....	33
4.1. Algemeen.....	33
4.2. Wetgeving en beleid.....	33
4.3. Administratieve maatregelen.....	35
5. Samenwerking.....	37
5.1. Werkgroep van artikel 29.....	37
5.2. Derde pijler.....	38
6. Internationale betrekkingen.....	41
6.1. Europese Conferentie.....	41
6.2. Internationale Conferentie.....	41
6.3. Andere contacten.....	42
Bijlagen.....	43
Bijlage A - Uittreksel uit Verordening (EG) nr. 45/2001.....	43
Bijlage B - Samenstelling van het secretariaat.....	45
Bijlage C - Functionarissen voor gegevensbescherming.....	46

Taakstelling

De Europese Toezichthouder voor gegevensbescherming heeft tot taak ervoor te zorgen dat de fundamentele rechten en vrijheden van natuurlijke personen, en met name het recht op persoonlijke levenssfeer, bij de verwerking van persoonsgegevens, door de communautaire instellingen en organen in acht worden genomen.

De Europese Toezichthouder voor gegevensbescherming is belast met:

- het toezicht op en het verzekeren van de toepassing van Verordening (EG) nr. 45/2001 en andere communautaire besluiten betreffende de bescherming van de fundamentele rechten en vrijheden van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens door communautaire instellingen en organen, door voorafgaande controles uit te voeren, de betrokkenen te informeren, klachten te horen en te onderzoeken, andere onderzoeken in te stellen, alsmede door, waar nodig, passende maatregelen te nemen ("toezicht").*
- het verstrekken van advies aan de communautaire instellingen en organen in verband met alle aangelegenheden betreffende de verwerking van persoonsgegevens, waaronder advisering over wetgevingsvoorstellen betreffende de bescherming van de individuele rechten en vrijheden in verband met de verwerking van persoonsgegevens, en het toezien op nieuwe ontwikkelingen die de bescherming van persoonsgegevens beïnvloeden ("raadpleging");*
- de samenwerking met nationale toezichthoudende autoriteiten en toezichthoudende organen in het kader van de "derde pijler" van de Europese Unie, teneinde de samenhang in de bescherming van persoonsgegevens te verbeteren ("samenwerking").*

Voorwoord

Ik heb het genoegen mijn eerste jaarverslag over mijn activiteiten als Europees Toezichthouder voor gegevensbescherming in te dienen bij het Europees Parlement, de Raad en de Commissie, overeenkomstig Verordening (EG) nr. 45/2001 van het Europees Parlement en de Raad en artikel 286 van het EG-Verdrag.

Dit verslag heeft betrekking op de eerste periode van het bestaan van de Europese Toezichthouder voor gegevensbescherming (EDPS) als nieuwe onafhankelijke toezichthoudende autoriteit, die tot taak heeft ervoor te zorgen dat de fundamentele rechten en vrijheden van natuurlijke personen en met name het recht op persoonlijke levenssfeer, bij de verwerking van persoonsgegevens door de communautaire instellingen en organen in acht worden genomen.

Deze periode loopt van 17 januari 2004 tot en met 31 december 2004. De begindatum is de dag van de inwerkingtreding van het besluit van het Europees Parlement en de Raad waarbij ikzelf tot Europees Toezichthouder voor gegevensbescherming en Joaquín Bayo Delgado tot adjunct-toezichthouder zijn benoemd. Wij prijzen ons gelukkig dat wij de basis kunnen leggen voor een nieuwe onafhankelijke Europese autoriteit en leiding kunnen geven bij haar eerste stappen in het toezien op en het verzekeren van de toepassing van garanties voor de bescherming van persoonsgegevens van burgers van de Europese Unie.

In dit verslag wordt de "opbouw van een nieuwe instelling" beschreven, vanaf de eerste fasen tot het punt waarop de nieuwe autoriteit de capaciteit heeft ontwikkeld om haar taak met toenemende doeltreffendheid uit te voeren. Wij zullen naar verwachting zeer binnenkort op kruissnelheid komen. Dit verslag geeft ook een overzicht van onze eerste ervaringen op de verschillende werkerreinen, alsook van het juridische kader en de beleidsperspectieven voor belangrijke thema's.

Ik dank diegenen in het Parlement, de Raad en de Commissie die actief hebben bijgedragen tot onze succesvolle start, alsook al diegenen in verschillende instellingen en organen met wie wij nauw samenwerken. Ik wens tevens mijn dank te betuigen aan alle personeelsleden van ons team die meewerken aan onze opdracht en in hoge mate bijdragen tot het resultaat ervan.

Ik kijk uit naar de reacties op dit jaarverslag en hoop van harte dat onze ervaringen en vooruitzichten in de diverse instellingen zullen worden besproken. Aangezien steeds meer EU-beleidsmaatregelen afhangen van de wettige verwerking van persoonsgegevens, is het van cruciaal belang dat de daadwerkelijke bescherming van deze persoonsgegevens wordt beschouwd als een voorwaarde voor het welslagen van het beleid.

Peter HUSTINX
Europees toezichthouder voor gegevensbescherming

1. Balans en vooruitzichten

1.1. Instelling van de EDPS

De oprichting van een onafhankelijke autoriteit op Europees niveau die moet toezien op en zorgen voor de toepassing van juridische garanties voor de bescherming van persoonsgegevens, is een nieuwe ervaring voor de communautaire instellingen en organen en voor de Europese Unie in haar geheel. Sinds het begin van de jaren '90 zijn de communautaire instellingen betrokken bij de ontwikkeling van wetgevingsbesluiten en beleidsmaatregelen ter zake die hoofdzakelijk voor toepassing in de lidstaten bedoeld waren. Dat de Gemeenschap aan dezelfde voorschriften en beleidsmaatregelen onderworpen is en deze in acht moet nemen, is echter een andere kwestie. Het vergt tijd om zich aan te passen en om de gevolgen in de communautaire praktijk te verwerken. De Europese Toezichthouder voor gegevensbescherming heeft de taak ervoor te zorgen dat dit proces zich op bevredigende wijze blijft voltrekken.

Deze nieuwe realiteit heeft een aantal bijkomende complicaties met zich meegebracht, die al vanaf de oprichting van de nieuwe autoriteit zichtbaar zijn. De betrokken voorschriften zijn in februari 2001 met een overgangsperiode van één jaar in werking getreden en zijn derhalve sinds februari 2002 ten volle van kracht. De benoeming van de EDPS en de adjunct-EDPS is daarentegen pas in januari 2004 van kracht geworden. Hoewel de interne functionarissen voor gegevensbescherming (DPO's) in tussentijd in een aantal gevallen zeer nuttig werk hebben verricht, betekent dit toch dat er gedurende drie jaar geen extern toezicht is geweest. Tijdens deze periode konden de rechten van de betrokkenen dus ook niet worden beschermd op een manier die bij de aanneming van de voorschriften werd beoogd. Tevens zij opgemerkt dat nogal wat bestaande ("nagelaten") regelingen slechts in beperkte mate kunnen worden gewijzigd en niet vanaf het begin volledig in overeenstemming konden worden gebracht.

Uit het voorgaande blijkt dat de uitvoering van bestaande voorschriften en het toezicht erop een dringende zaak is. De Europese Unie kan het zich immers niet veroorloven te verzaken aan voorschriften die zij zichzelf en de lidstaten heeft opgelegd. Tegelijkertijd moet hierbij enige omzichtigheid worden betracht, aangezien niets wijst op een gebrek aan bereidheid om op communautair niveau voorschriften na te leven die in het algemeen als redelijk en passend worden beschouwd en die ook in de lidstaten worden toegepast. Sommige lidstaten hebben zelfs veel ervaring op dit gebied.

Een bijkomende moeilijkheid voor de nieuwe autoriteit is dat zij vanuit het niets moest worden opgebouwd, aangezien vooraf slechts een beperkt aantal voorbereidingen kon worden getroffen, deels vanwege de late benoeming van de functionarissen. De aanvangsbegroting werd pas bijna twee maanden na het begin van de activiteiten aangenomen. Wij waren echter zeer verheugd over de vruchtbare medewerking van het Parlement, de Raad en de Commissie. In hoofdstuk 2 van dit jaarverslag wordt meer gedetailleerd beschreven hoe "de opbouw van een nieuwe instelling" met succes is verlopen.

Dit hoofdstuk beschrijft het juridisch kader waarbinnen de EDPS optreedt, alsook de taken en bevoegdheden die hem zijn toevertrouwd. Tegen het licht daarvan worden in het verslag de strategische functies beschreven waarvan is uitgegaan voor de ontwikkeling van de nieuwe autoriteit gedurende het eerste halfjaar en die in de nabije toekomst als richtsnoeren zullen blijven fungeren. In dit hoofdstuk worden tevens de hoofddoelstellingen voor 2005 geformuleerd.

1.2. Juridisch kader

In artikel 286 van het EG-Verdrag, dat in 1997 als onderdeel van het Verdrag van Amsterdam is aangenomen, is bepaald dat de besluiten van de Gemeenschap inzake de bescherming van personen met betrekking tot de verwerking en het vrije verkeer van persoonsgegevens van toepassing zijn op de communautaire instellingen en organen, alsook dat een onafhankelijke toezichthoudende autoriteit wordt opgericht. De voorschriften waarnaar in dat artikel wordt verwezen, zijn neergelegd in Verordening (EG) nr. 45/2001 van het Europees Parlement en de Raad die in 2001 in werking is getreden. Deze verordening voorziet tevens in een onafhankelijke toezichthoudende autoriteit, "Europees Toezichthouder voor gegevensbescherming" genoemd, die een aantal specifieke taken en bevoegdheden heeft.

Ruimere achtergrond

Deze verordening moet niet op zichzelf worden beschouwd, maar als onderdeel van een veel ruimer kader dat de werkzaamheden van zowel de Europese Unie als de Raad van Europa gedurende een aantal jaren weerspiegelt. Deze werkzaamheden zijn gebaseerd op artikel 8 van het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden (EVRM) en hebben ook invloed gehad op het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie dat thans is opgenomen in de Grondwet van de Europese Unie (deel II).

Artikel 8 EVRM voorziet in een recht op respect voor het privé-leven en het familie- en gezinsleven, en bepaalt onder welke voorwaarden beperkingen van dit recht kunnen worden aanvaard. In het begin van de jaren 70 concludeerde de Raad van Europa dat artikel 8 EVRM in het licht van nieuwe ontwikkelingen, met name op het gebied van de informatietechnologie, een aantal beperkingen in zich droeg: de onzekerheid over wat onder "privé-leven" valt, de nadruk op bescherming tegen inmenging door het "openbaar gezag", alsmede het ontoereikende antwoord op de toenemende behoefte aan een positieve en proactieve aanpak, ook ten aanzien van andere betrokken organisaties en belangen.

Dit leidde tot de aanneming van een afzonderlijk Verdrag inzake gegevensbescherming (1981). Dit verdrag, ook bekend als Conventie 108, is bekrachtigd door 31 lidstaten van de Raad van Europa, waaronder alle EU-lidstaten. In het verdrag wordt "gegevensbescherming" opgevat als een bescherming van de fundamentele rechten en vrijheden van natuurlijke personen, met name van hun recht op persoonlijke levenssfeer, met betrekking tot de verwerking van hun persoonsgegevens. Hieruit blijkt dat het begrip "gegevensbescherming" ruimer is dan de "bescherming van de persoonlijke levenssfeer", aangezien het ook betrekking heeft op andere fundamentele rechten en vrijheden van natuurlijke personen. Het is tegelijkertijd ook specifiek, omdat het uitsluitend betrekking heeft op de verwerking van persoonsgegevens. In dit verband zij bedacht dat bij vele activiteiten in de openbare of particuliere sector thans persoonsgegevens worden gegenereerd of gebruikt. Het eigenlijke doel is derhalve de bescherming van burgers tegen het ongerechtvaardigd verzamelen, opslaan, gebruiken en verspreiden van hun persoonlijke gegevens.

Toen Conventie 108 in de nationale wetgevingen werd verwerkt, werden de verschillen op nationaal niveau beter zichtbaar. De materiële bepalingen en de procedurele vereisten waarmee uitvoering werd gegeven aan dezelfde basisbeginselen, konden erg verschillend zijn. Hierdoor werd de ontwikkeling van de interne markt in de EU bedreigd, vooral wanneer het verlenen van openbare of particuliere diensten afhangt van het verwerken van persoonsgegevens en het gebruik van informatietechnologie, zowel nationaal als grensoverschrijdend.

Naar aanleiding hiervan nam de Europese Commissie een initiatief om de wetten inzake gegevensbescherming in de lidstaten te harmoniseren. Na vier jaar besprekingen leidde dit tot het aannemen

van Richtlijn 95/46/EG waarbij de lidstaten ertoe verplicht worden hun wetgeving in overeenstemming te brengen met de richtlijn en te zorgen voor een vrij verkeer van persoonsgegevens tussen de lidstaten. De richtlijn ging uit van Conventie 108, maar bracht op verscheidene punten verduidelijkingen aan en voegde tevens nieuwe elementen toe. Tot deze nieuwe elementen behoorden de taken van de onafhankelijke toezichthoudende autoriteiten op nationaal niveau en hun onderlinge samenwerking zowel bilateraal als in een Werkgroep op Europees niveau, thans ook de "Groep van artikel 29" genoemd.

Na 1995 werd nog een specifieke richtlijn aangenomen: Richtlijn 97/66/EG werd vervangen door Richtlijn 2002/58/EC inzake persoonlijke levenssfeer en elektronische communicatie. Deze richtlijn heeft betrekking op een aantal vraagstukken zoals de beveiliging en vertrouwelijkheid van de communicatiediensten, de opslag en het gebruik van verkeers- en locatiegegevens, en ongewenste communicatie zoals "spam".

Recente ontwikkelingen

Richtlijn 95/46/EG is niet lang geleden geëvalueerd. De Europese Commissie wees in haar verslag van mei 2003 op een duidelijk gebrek aan harmonisatie, maar stelde dat er vooralsnog geen reden was om de richtlijn te wijzigen en dat het bestaande juridische kader beter moest worden benut. De Commissie heeft een programma aangenomen met activiteiten zoals bilaterale besprekingen met de lidstaten over de manier waarop de richtlijn in nationale wetgeving is omgezet, en een aantal onderwerpen voor gezamenlijke activiteiten van de nationale toezichthoudende autoriteiten in het kader van de Groep van artikel 29.

In mei 2003 heeft het Europees Hof van Justitie in Luxemburg voor het eerst uitspraak gedaan over Richtlijn 95/46/EG in een Oostenrijkse zaak (*Österreichischer Rundfunk*).^{*} De centrale vraag in deze zaak luidde of salarisgegevens van ambtenaren kunnen worden bekendgemaakt met het oog op een beperking van het beloningsniveau. Uit het arrest van het Hof blijkt duidelijk dat de richtlijn een ruime werkings sfeer heeft en ook van toepassing is op de verwerking van persoonsgegevens binnen de overheidssector van een lidstaat. Het Hof gebruikt een aantal in artikel 8 EVRM vastgestelde criteria om de wettigheid van deze verwerking te toetsen. Het wijst er tevens op dat betrokken partijen zich voor nationale rechterlijke instanties op de richtlijn kunnen beroepen.

Een derde vermeldenswaardige ontwikkeling, betreft het aannemen van het Grondwettelijk Verdrag, dat in de nabije toekomst door alle lidstaten moet worden bekrachtigd. In de Grondwet wordt sterk de nadruk gelegd op de bescherming van fundamentele rechten. De eerbiediging van het privé-leven en het familie- en gezinsleven, enerzijds, en de bescherming van persoonsgegevens, anderzijds, worden behandeld als afzonderlijke grondrechten in de artikelen 7 en 8 van het EU-Handvest, die in de Grondwet de artikelen II-67 en II-68 zijn geworden. Hiermee wordt recht gedaan aan de ontwikkeling waarmee in het begin van de jaren 70 in de Raad van Europa een aanvang is gemaakt. Gegevensbescherming is ook vermeld in artikel I-51 van de Grondwet, onder titel VI betreffende "het democratische bestel" van de Unie. Hieruit blijkt duidelijk dat gegevensbescherming thans wordt beschouwd als een basiselement van "goed bestuur".

Tot slot zij opgemerkt dat gegevensbescherming steeds meer wordt beschouwd als een "horizontaal" vraagstuk dat op meer betrekking heeft dan alleen maar op het goed functioneren van de interne markt. Dit blijkt uit de Grondwet, maar ook uit de arresten van het Hof. Deze ontwikkeling komt op het goede moment en is uiteraard zeer welkom. Het beleidsprogramma van de nieuwe Commissie omvat tal van punten waar tijdige aandacht voor gegevensbescherming zal bijdragen tot een beter resultaat. Dit geldt ook voor onderwerpen die worden vallen onder titel VI van het EU-Verdrag ("derde pijler"), namelijk samenwerking op het gebied van veiligheid, politie

^{*} Gevoegde zaken C-465/00, C-138/01 en C-139/01, Jurispr. (2003) I-4989. Een tweede belangrijk arrest op dit gebied werd een paar maanden later gewezen (Lindqvist, C-101/01).

en strafrecht. Ze zullen verder zullen worden geïntegreerd in het algemene EU-kader zodra de Grondwet van kracht wordt.

Verordening nr. 45/2001

Nu komen we terug bij Verordening (EG) nr. 45/2001 en de voorschriften inzake gegevensbescherming die op Europees niveau van kracht zijn. Ter verduidelijking, deze verordening is van toepassing op "de verwerking van persoonsgegevens door alle communautaire instellingen of organen, voorzover die verwerking plaatsvindt ten behoeve van de uitvoering van werkzaamheden die geheel of gedeeltelijk onder het toepassingsgebied van het Gemeenschapsrecht vallen."

De definities en de inhoud van de verordening sluiten nauw aan bij de aanpak van Richtlijn 95/46/EG, die van toepassing is op de lidstaten. In feite kan worden gesteld dat Verordening (EG) nr. 45/2001 de uitvoering van die richtlijn op Europees niveau belichaamt. Dit betekent dat de verordening betrekking heeft op algemene beginselen als eerlijke en wettige verwerking, evenredigheid en compatibel gebruik, bijzondere categorieën gevoelige data, informatie die moet worden verstrekt aan de betrokkene, de rechten van de betrokkene, alsmede op toezicht, naleving en beroepsmogelijkheden. Eén hoofdstuk heeft betrekking op de bescherming van persoonsgegevens en de persoonlijke levenssfeer in het kader van interne communicatienetwerken. Dit hoofdstuk is in feite de uitvoering op Europees niveau van Richtlijn 97/66 inzake persoonlijke levenssfeer en communicatiediensten.

Een interessant punt van de verordening is de verplichting voor de communautaire instellingen en organen om minstens één persoon als functionaris voor gegevensbescherming te benoemen. Deze functionaris heeft de taak er in een geest van onafhankelijkheid op toe te zien dat de verordening binnen de instelling wordt toegepast. Alle communautaire instellingen en een aantal agentschappen beschikken thans over deze functionarissen, van wie er sommigen al een aantal jaren actief zijn. Dit betekent dat er reeds belangrijk werk is verricht ter uitvoering van de verordening, zelfs in afwezigheid van een toezichthoudend orgaan. Voorts zijn deze functionarissen mogelijk beter in staat om advies te verstrekken of om tijdig in te grijpen, alsook om goede praktijken te helpen ontwikkelen. Aangezien de functionarissen voor gegevensbescherming moeten samenwerken met de Europese Toezichthouder voor gegevensbescherming, vormen zij een belangrijk en zeer gewaardeerd netwerk voor de EDPS dat verder kan worden ontwikkeld.

1.3. Taken en bevoegdheden

De taken en bevoegdheden van de Europese Toezichthouder voor gegevensbescherming zijn duidelijk omschreven, zowel algemeen als specifiek, in de artikelen 41, 46 en 47 van de Verordening (zie bijlage A). In artikel 41 is de belangrijkste taak van de EDPS vastgesteld, namelijk ervoor zorgen dat de fundamentele rechten en vrijheden van natuurlijke personen, met name het recht op persoonlijke levenssfeer, bij de verwerking van persoonsgegevens door de communautaire instellingen en organen in acht worden genomen. Het artikel formuleert specifieke elementen van deze opdracht in grote lijnen. Deze algemene opdracht wordt uitgewerkt en gepreciseerd in de artikelen 46 en 47, waarin een gedetailleerde lijst van taken en bevoegdheden is opgenomen.

Dit overzicht van verantwoordelijkheden, taken en bevoegdheden volgt in wezen hetzelfde patroon als geldt voor de nationale toezichthoudende organen: het aanhoren en onderzoeken van klachten, het instellen van onderzoeken, het in kennis stellen van de verantwoordelijken voor de verwerking en van de betrokkenen, het verrichten van voorafgaande controles, enz. Op grond van de verordening krijgt de EDPS toegang tot relevante informatie en lokaliteiten, indien dit nodig is voor

het onderzoek. Hij kan ook sancties opleggen en het Hof van Justitie adiëren. Op deze **toezichthoudende** activiteiten wordt dieper ingegaan in hoofdstuk 3 van dit verslag.

Sommige taken zijn van bijzondere aard. Zo heeft de EDPS de taak om de Commissie en andere communautaire instellingen te adviseren over nieuwe wetgeving. Artikel 28, lid 2 van Verordening (EC) 45/2001 verplicht de Commissie om de EDPS te raadplegen wanneer zij een nieuw wetgevingsvoorstel aanneemt dat verband houdt met de bescherming van persoonsgegevens. Het artikel heeft eveneens betrekking op ontwerprichtlijnen en andere maatregelen die zijn bedoeld voor toepassing op nationaal niveau en die mogelijk in nationale wetgeving moeten worden omgezet. Dit is een strategische taak die de EDPS in staat stelt in een vroeg stadium de gevolgen voor de persoonlijke levenssfeer na te gaan en eventuele alternatieven te bespreken. Het toezien op belangrijke ontwikkelingen die gevolgen kunnen hebben voor de bescherming van persoonsgegevens is eveneens een belangrijke taak. Op deze **raadplegende** activiteiten van de EDPS wordt dieper ingegaan in hoofdstuk 4 van dit verslag.

Een vergelijkbare taak bestaat in de samenwerking met nationale toezichthoudende autoriteiten en organen in het kader van de "derde pijler", zoals de toezichthoudende organen voor Schengen, de douanediens, Europol en Eurojust. Deze organen zijn op grond van een ander instrument ingesteld. Ze zijn samengesteld uit vertegenwoordigers van nationale toezichthoudende autoriteiten. Als lid van de werkgroep van artikel 29, die is ingesteld bij artikel 29 van Richtlijn 95/46/EG om de Commissie te adviseren en een geharmoniseerd beleid te ontwikkelen, heeft de EDPS de mogelijkheid om zijn bijdrage te leveren. Dankzij de samenwerking met toezichthoudende organen in het kader van de "derde pijler", kan hij ontwikkelingen in dat kader observeren en bijdragen tot een coherenter en samenhangender kader voor de bescherming van persoonsgegevens, los van de betrokken "pijler" of context. Deze **samenwerking** wordt verder behandeld in hoofdstuk 5 van dit verslag.

De strategische functies die in dit jaarverslag aan bod komen en onder de noemers "**toezicht**", "**raadpleging**" en "**samenwerking**" kunnen worden samengevat, hebben als uitgangspunt gediend voor de ontwikkeling van de nieuwe autoriteit gedurende het eerste jaar. Ze zullen in de nabije toekomst als richtsnoeren blijven fungeren. De eerste functie van de EDPS is uiteraard ervoor te zorgen dat de communautaire instellingen en organen gegevens verwerken overeenkomstig het toepasselijke juridische kader en blijven werken aan een "gegevensbeschermingsvriendelijke" cultuur. Tegelijkertijd is het van belang ervoor te zorgen dat deze voorschriften en beginselen op adequate wijze worden meegenomen in de voorbereiding van nieuwe wetgeving en nieuw beleid en dat de samenhang van de gegevensbescherming wordt verbeterd, ongeacht de "pijler" of de nationale context waarbinnen de persoonsgegevens worden verwerkt. Om deze redenen omvat dit jaarverslag ook een taakstelling met een omschrijving van de belangrijkste strategische functies van de EDPS als bedoeld in Verordening (EG) nr. 45/2001.

1.4. Concretisering van waarden

De instelling van een onafhankelijke toezichthoudende autoriteit op Europees niveau is niet alleen een basiselement voor een deugdelijk gegevensbeschermingsbeleid, maar tevens een wezenlijke maatregel om ervoor te zorgen dat de beginselen en waarden als bedoeld in artikel 8 van het Handvest en artikel II-68 van de Grondwet worden gevrijwaard.

Artikel II-68 - De bescherming van persoonsgegevens

1. Eenieder heeft recht op bescherming van zijn persoonsgegevens.
2. Deze gegevens moeten eerlijk worden verwerkt, voor bepaalde doeleinden en met toestemming van de betrokkene of op basis van een andere gerechtvaardigde grondslag waarin de wet voorziet. Eenieder heeft recht van inzage in de over hem verzamelde gegevens en op rectificatie daarvan.

3. Een onafhankelijke autoriteit ziet erop toe dat deze regels worden nageleefd.

Dit artikel legt duidelijk de nadruk op de rol van onafhankelijke toezichthoudende autoriteiten bij de concretisering van deze beginselen en waarden. Hetzelfde geldt voor artikel I-51 van de Grondwet dat ook voorziet in de implementatie op EU-niveau. De EDPS zal in dit ruimere kader werkzaam zijn, samen met de Commissie, de Raad, het Parlement, het Hof van Justitie, de Ombudsman en andere belanghebbenden, ieder vanuit zijn eigen specifieke rol.

De EDPS zal bijdragen tot de concretisering van deze waarden door consequent **toe te zien** op de manier waarop de Europese instellingen en organen omgaan met persoonsgegevens, en door, waar nodig, passende maatregelen te nemen. Het Hof van Justitie kan worden geadieerd om uitspraak te doen in eventuele conflicten over de werkingssfeer of de gevolgen van juridische verplichtingen. Wanneer de EDPS zijn bijdrage levert doordat hij in het kader van wetgevingsvoorstellen wordt **geraadpleegd**, is het aan de Commissie, de Raad en het Parlement om passend gebruik te maken van elk advies. Soortgelijke mechanismen kunnen gelden wanneer de EDPS bijdraagt tot de concretisering van waarden door nauw **samen te werken** met nationale toezichthoudende autoriteiten of toezichthoudende autoriteiten in het kader van de derde pijler. Het is echter in alle gevallen de taak van de EDPS om ervoor te zorgen dat zijn opdracht op de best mogelijke manier wordt uitgevoerd. Of deze opdracht in een bepaald geval met succes wordt afgerond, hangt in grote mate af van de instellingen en andere belanghebbenden die hierbij zijn betrokken. Door zijn passende bijdrage te leveren zal de EDPS echter waarde toevoegen, al was het maar door het belang aan te tonen van de beginselen van gegevensbescherming in een bepaalde context. Dit is het beleidsstandpunt dat de EDPS zal innemen om zich zo goed mogelijk te kwijten van zijn taak.

Het is van belang te beseffen dat op dit ogenblik **steeds meer EU-beleidsterreinen afhangen van de wettige verwerking van persoonsgegevens**, omdat bij vele activiteiten van een moderne samenleving persoonsgegevens worden gegenereerd of gebruikt. Dit geldt eveneens voor de Europese instellingen en organen in hun administratieve of beleidsvormende rol, en derhalve ook voor de uitvoering van hun beleidsagenda's. Dit betekent dat **de daadwerkelijke bescherming van persoonsgegevens**, als basiswaarde die aan het beleid van de Unie ten grondslag ligt, moet worden beschouwd als **een voorwaarde voor het succes van het beleid**. De EDPS zal in deze geest handelen en verwacht een positieve respons.

1.5. Doelstellingen voor 2005

Dit eerste hoofdstuk van het jaarverslag 2004 wordt afgesloten met een overzicht van de belangrijkste doelstellingen voor 2005. In het volgende jaarverslag zal worden nagegaan in hoeverre deze doelstellingen zijn verwezenlijkt. Dit zal een vast onderdeel vormen van de verslaglegging van de EDPS over zijn activiteiten.

- **Ontwikkeling van een DPO-netwerk**

De EDPS zal bijdragen tot de ontwikkeling van een netwerk van functionarissen voor gegevensbescherming (DPO's), in het bijzonder voor die organen die nog niet over een DPO beschikken. De EDPS zal een nota uitbrengen over de rol van de DPO's en de factoren die bijdragen tot hun succes.

- **Brochures, website en nieuwsbrief**

De EDPS zal brochures in alle officiële talen opstellen om de betrokkenen bewust te maken van hun rechten en van de rol die de EDPS vervult op grond van Verordening (EG) nr. 45/2001. De website www.edps.eu.int zal worden verbeterd en een centrale plaats in de informatiestrategie

innemen. Er zal een nieuwsbrief worden gelanceerd om regelmatig informatie te verstrekken over nieuwe ontwikkelingen.

- **Kennisgeving en voorafgaande controle**

Er zullen inspanningen worden geleverd om het aantal kennisgevingen aan DPO's in verband met bestaande verwerkingen aanzienlijk op te voeren. De EDPS zal heel wat tijd en moeite blijven besteden aan de "voorafgaande controle" van verwerkingen die mogelijk anderszins specifieke risico's inhouden voor de rechten en vrijheden van de betrokkenen. Er zal een beleidsnota met criteria en procedures voor voorafgaande controle worden uitgebracht.

- **Richtsnoeren voor klachten en verzoeken**

De EDPS zal richtsnoeren opstellen voor het behandelen van klachten, het vaststellen van voorwaarden voor ontvankelijkheid, de te volgen onderzoeksprocedures, de in acht te nemen termijnen enz. Deze richtsnoeren zullen worden bekendgemaakt op de website van de EDPS. Een soortgelijke exercitie volgt voor onderzoeken - hetzij "op eigen initiatief", hetzij op grond van een klacht.

- **Audits en onderzoeken**

De EDPS zal de grondslag leggen voor een auditmethode aan de hand waarvan kan worden nagegaan of de communautaire instellingen en organen voldoen aan Verordening (EG) nr. 45/2001. Hij zal tevens een aantal "controles ter plaatse" verrichten op verschillende locaties, teneinde zich op de hoogte te stellen van de gangbare praktijken en vrijwillige naleving aan te moedigen. Aanvullende onderzoeken zullen waar nodig plaatsvinden.

- **Persoonlijke levenssfeer en transparantie**

De EDPS zal een document publiceren waarin wordt ingegaan op de verhouding tussen "de toegang van het publiek tot documenten" en "gegevensbescherming". Dit document heeft tot doel de goede praktijken op beide gebieden aan te moedigen en de instellingen en organen te helpen een beslissing te nemen in zaken waar een evenwicht moet worden gevonden tussen deze twee fundamentele rechten.

- **E-monitoring en verkeersgegevens**

De EDPS zal richtsnoeren ontwikkelen voor de verwerking van verkeers- en rekeninggegevens van verschillende typen elektronische communicatie (telefoon, e-mail, mobiele telefoon, internet enz.) in de Europese instellingen, teneinde de garanties die thans voor dergelijke verwerkingen gelden, te verduidelijken en te verbeteren.

- **Adviezen inzake wetgevingsvoorstellen**

De EDPS zal een beleidsnota publiceren over zijn visie op zijn adviserende taak met betrekking tot wetgevingsvoorstellen inzake de bescherming van persoonsgegevens. Deze taak zal dan dienovereenkomstig worden ontwikkeld. De EDPS zal tijdig adviezen uitbrengen over wetgevingsvoorstellen en deze waar nodig evalueren.

- **Gegevensbescherming in de derde pijler**

De EDPS zal bijzondere aandacht besteden aan de ontwikkeling van een samenhangend juridisch kader voor de bescherming van persoonsgegevens in de derde pijler. Dit kader moet stroken met bestaande beginselen in de eerste pijler, met inachtneming van de bijzondere behoeften over wetshandhaving, in overeenstemming met de toepasselijke juridische waarborgen.

- **Ontwikkeling van middelen**

De EDPS zal de passende middelen en voorwaarden voor een effectieve uitvoering van zijn taken blijven ontwikkelen. Een beperkte toename van de bestaande middelen zal nodig zijn om de komende uitdagingen het hoofd te bieden en de redelijkerwijs te verwachten waarden te concretiseren. Hierbij wordt geen rekening gehouden met eventuele nieuwe taken in verband met het voorgestelde visuminformatiesysteem (VIS) en andere regelingen zoals een herzien Schengeninformatiesysteem (SIS II).

2. Opbouw van "een nieuwe instelling"

2.1. Inleiding

Na de benoeming van de EDPS en de adjunct-EDPS in januari 2004, zijn de eerste stappen ondernomen met het oog op een goede start. Zo werden er eerste vergaderingen belegd met vertegenwoordigers van het Europees Parlement, de Raad en de Commissie, teneinde een samenwerking tot stand te brengen voor de ontwikkeling van verdere activiteiten. De EDPS en de adjunct-EDPS achtten het passend om vanaf 2 februari 2004 in de gebouwen van het Europees Parlement in Brussel werkzaam te zijn.* Het advies hierover werd per brief aan de betrokken autoriteiten van het Europees Parlement, de Raad en de Commissie meegedeeld.

In 2004 is de instelling van start gegaan. Het proces vond plaats in drie fasen.

a) *Eerste fase: van 2 februari tot en met 24 juni 2004*

- Bij hun aankomst in Brussel op 2 februari 2004 beschikten de Toezichthouder en de adjunct-Toezichthouder niet over lokalen, noch over een secretariaat.
- In het begin kreeg de EDPS **de steun van de diensten van het Europees Parlement** waardoor het mogelijk werd:
 - de EDPS te vestigen in een gebouw van het Parlement, met een basisuitrusting vanaf de tweede week;
 - een gewijzigde begroting 10/2004 en een raming voor 2005 op te stellen;
 - de vacatures die op grond van de begroting 2004 in het organisatieschema zijn toegestaan, bekend te maken;
 - een akkoord over administratieve samenwerking met de diensten van het Parlement, de Commissie en de Raad op te stellen en te sluiten.
- In mei is een hoofd administratieve eenheid **door de Commissie gedetacheerd** om het secretariaat op te richten. Er werd een werkprogramma op korte termijn opgesteld, met vaststelling van de prioriteiten, waarbij de grootste prioriteit werd verleend aan de aanwerving van personeel.
- Er werd een website gecreëerd (<http://www.edps.eu.int>).

b) *Tweede fase: van 24 juni tot 1 oktober 2004*

- De secretariaten-generaal van de Commissie, het Europees Parlement en de Raad hebben op 24 juni met de Toezichthouder een **akkoord inzake administratieve samenwerking** ondertekend, teneinde de EDPS bijstand te verlenen gedurende een aanlooperperiode van drie jaar, welke met twee jaar kan worden verlengd.

* In artikel 4 van Besluit nr. 1247/2002/EG van het Europees Parlement, de Raad en de Commissie van 1 juli 2002 betreffende het statuut en de algemene voorwaarden voor de uitoefening van het ambt van Europees toezichthouder voor gegevensbescherming, is bepaald dat het kantoor van de EDPS en de adjunct-EDPS in Brussel is gevestigd.

- Er zijn met het Parlement uitvoeringsbepalingen van het interinstitutioneel akkoord aangenomen.
- Er werden talrijke contacten gelegd met de verschillende diensten van de drie instellingen die de EDPS bijstand verlenen, teneinde de praktische regelingen voor deze bijstand uit te werken.
- De eerste gesprekken met de kandidaten vonden in juni plaats op basis van de reacties op de vacatures, en de eerste collega's werden in dienst genomen.

c. Derde fase: van 1 oktober 2004 tot het einde van het jaar

- Het team werd **volledig aangeworven** op grond van de personeelsformatie voor 2004.
- Nationale deskundigen werden uitgenodigd voor detachering bij de EDPS in 2005 (deze uitnodiging kon niet vroeger worden verstuurd vanwege de late aanneming van de begroting voor 2004 en de onzekerheid omtrent dit punt).
- De Toezichthouder heeft de **interne procedures** (gedragscode, administratieve gids) en de uitvoeringsbepalingen van het Statuut aangenomen.

2.2. Begroting

- In aansluiting op het besluit houdende benoeming van de Toezichthouder en de adjunct-Toezichthouder van het Europees Parlement en de Raad (besluit is op 17.01.2004 in het PB van de EU bekendgemaakt), heeft de Commissie op 3 februari 2004 een voorontwerp van **gewijzigde begroting nr. 2/2004** ingediend, dat voorziet in de opnemng van de EDPS in de begroting 2004 (afdeling VIII, deel B). De begroting van de EDPS was gebaseerd op hetzelfde uitgavenniveau als in de oorspronkelijke begroting die in 2002 door de Commissiediensten was gepland en bedroeg 1.272.000 euro. Zij werd opgesteld overeenkomstig het beginsel dat de activiteiten van de EDPS geleidelijk starten en de aanwerving van personeel de nodige tijd vergt. De ontvangsten werden geraamd op 90.000 euro. Dit voorontwerp van begroting werd door de begrotingsautoriteit aangenomen. De Commissie had verduidelijkt dat "in de loop van 2004 de Toezichthouder zelf zo nodig een gewijzigde begroting zou kunnen indienen, waarin de begroting en/of de personeelsformatie van afdeling VIII, deel B met meer nauwkeurigheid wordt aangepast".
- Een gewijzigde raming werd door de Toezichthouder voorgesteld en overgenomen in het voorontwerp van **gewijzigde begroting nr. 10/2004** dat de Commissie op 26 juli 2004 indiende. Deze gewijzigde raming was nodig vanwege de onderwaardering van gewijzigde begroting 2/2004 waarin de in 2002 voor een periode van 9 maanden opgestelde begroting zonder wijzigingen was overgenomen, en waarin derhalve geen rekening was gehouden met de kosten voor levensonderhoud en de operationele behoeften in 2004, noch met het feit dat het om een volledig jaar ging. De bedragen van GB 10/2004 werden opgesteld op basis van parameters van de diensten van de Commissie en het Europees Parlement. De gewijzigde begroting voor het begrotingsjaar 2004 is op 14 oktober 2004 door de begrotingsautoriteit definitief vastgesteld, en bedraagt 1.942.279.00 euro. De EDPS heeft dus pas vrij laat over de begroting voor 2004 kunnen beschikken, waardoor bepaalde uitgaven werden vertraagd.
- In zijn op 9 maart 2004 aangenomen resolutie heeft het Europees Parlement de EPDS verzocht om voor 30 september 2004 een **verslag** aan de begrotingsautoriteit voor te leggen met het oog

op de eerste lezing van de begroting voor 2005. Overeenkomstig artikel 2 van die resolutie is een verslag aan de begrotingsautoriteit toegezonden waarin een stand van zaken van de operationele behoeften wordt gegeven en de balans wordt opgemaakt van de tussen februari en september 2004 geboekte vooruitgang bij het opzetten van de administratieve structuren en bij de aanwervingsprocedures, het samenwerkingsakkoord en het financiële en budgettaire beheer.

- **De begroting 2005** is in december 2004 aangenomen en bedraagt 2.879.305,00 euro, hetgeen neerkomt op een stijging van 48,8% in vergelijking met de begroting 2004 (die op 11 maanden was berekend). De huidige begroting is berekend op basis van de macro-economische parameters van de Commissie en de politieke oriëntaties van de begrotingsautoriteit, alsook op basis van de dynamiek die de EDPS sinds de start in de loop van het jaar heeft ontwikkeld.
- Wat betreft het interne financiële en budgettaire beheer, heeft de Toezichthouder bevoegdheden overgedragen aan het hoofd van de eenheid "Administratie, personeel en begroting", die optreedt als gedelegeerd ordonnateur. Er is een initiator ("agent initiateur") benoemd.
- De Commissie (DG BUDG) heeft een aanzienlijke en waardevolle bijdrage geleverd: de rekenplichtige van de Commissie is benoemd tot **rekenplichtige van de EDPS**. De diensten van DG BUDG verlenen de EDPS bijstand op technisch gebied voor de opstelling en de uitvoering van de begroting. De financiële dienst verleent bijstand op informatiegebied.
- De interne controleur van de Commissie is benoemd tot **controleur van de EDPS**. Voorts is de EDPS bezig een systeem van interne controle in te voeren. Er worden thans controlenormen aangenomen die de normen van de Commissie benaderen en tegelijkertijd rekening houden met de behoeften en specifieke kenmerken van een nieuwe en kleine instelling.

2.3. Samenwerking

- Het akkoord inzake **administratieve samenwerking** met de secretariaten-generaal van de Commissie, het Europees Parlement en de Raad is op 24 juni 2004 gesloten. Deze bijstand is om drie belangrijke redenen aangemerkt als noodzakelijk tijdens de eerste jaren:
 - de EDPS moet door middel van kennisoverdracht profijt kunnen trekken van de ervaringen van de andere instellingen op administratief en financieel gebied;
 - hij moet onverwijld de mogelijkheid krijgen zich op institutioneel niveau te profileren door de uitoefening van zijn functies en prerogatieven;
 - de gouden regel van goed financieel beheer moet worden nageleefd door schaalvoordelen tot stand te brengen.
- In een akkoord op het niveau van de diensten van het Parlement en de EDPS wordt de praktische uitvoering van het interinstitutioneel akkoord gepreciseerd. Een soortgelijk akkoord met de diensten van de Raad is in voorbereiding; met de Commissiediensten zijn richtsnoeren vastgesteld.
- Op basis van het interinstitutioneel akkoord:
 - zijn de rekenplichtige en de interne controleur van de Commissie benoemd tot rekenplichtige en controleur van de EDPS;
 - verlenen de Commissiediensten hun bijstand bij alle taken inzake het beheer van de personen die aan de instelling zijn verbonden (aanwerving van personeel, vaststellen van rechten, betaling van salarissen, terugbetaling van ziektekosten, vergoeding van dienst-reizen enz.);

- verlenen de Commissiediensten eveneens bijstand aan de EDPS bij de opstelling en uitvoering van de begroting;
 - heeft de EDPS zijn kantoor in de gebouwen van het Parlement; verlenen de diensten van het Parlement bijstand aan de EDPS wat betreft de materiële faciliteiten en knowhow in verband met zijn kantoor in de gebouwen van het Parlement (veiligheid van de gebouwen, post, informatica, telefoons, inrichting van de kantoren en benodigdheden);
 - verleent de Raad bijstand op het gebied van vertalingen.
- Benadrukt zij dat de samenwerking met de diensten van de drie instellingen vanaf het begin zeer aangenaam is. Deze samenwerking is in de meeste gevallen zeer doeltreffend en zeer nuttig gebleken. Het is echter betreurenswaardig dat het akkoord niet altijd ter kennis is gebracht van de diensten die de EDPS bijstand moeten verlenen, waardoor bepaalde werkzaamheden vertraging opliepen.

2.4. Menselijk potentieel

- Gezien het vele werk dat gemoeid is met het opzetten van de administratie van de nieuwe instelling, is voorrang verleend aan de **aanwervingen**. De vijftien personen die in de personeelsformatie waren opgenomen, zijn aangeworven. In een eerste fase werd in augustus begonnen met de aanwerving van personeel nodig om de vereiste administratieve structuur tot stand te brengen, waarna de rest van het team volgde. De aanwervingen gebeurden in overeenstemming met de in de instellingen geldende voorschriften: prioriteit aan overplaatsingen tussen de instellingen; vervolgens, raadpleging van de aanwervingsreserve; tot slot, een beroep doen op extern personeel. Van de vijftien personen die thans zijn aangeworven, hebben zeven het statuut van ambtenaar (twee zijn overgeplaatst uit de andere instellingen, vijf zijn geselecteerd uit de aanwervingsreserve), en hebben acht een contract als tijdelijk functionaris.
- **De administratieve structuur** bestaat uit een eenheid die belast is met de administratie, het personeel en de begroting (vijf personen) en een eenheid die belast is met operationele taken (10 personen). Deze laatste bestaat op haar beurt uit twee afdelingen: de ene is belast met de uitvoering van toezicht; de andere houdt zich bezig met de algemene politieke aspecten (hoofdzakelijk wetgevende en adviserende functies), alsmede met informatie. Deze eenheid heeft geen hoofd-administratieve eenheid, enerzijds vanwege de actieve en rechtstreekse deelname van de leden van de instelling aan de behandeling van de dossiers, en anderzijds, gezien de huidige omvang van de instelling, vanwege de wens om in de beginperiode teamwerk zonder hiërarchische structuur aan te moedigen.
- Hier dient ook de nadruk te worden gelegd op de belangrijke en doeltreffende hulp die de Commissie heeft verleend bij de aanwervingen (bekendmaking van vacatures, opstelling van contracten, vaststelling van rechten, doktersbezoeken, betaling van salarissen enz.), alsmede bij de beheerstaken: leden van de instelling, personeel in actieve dienst, diverse vergoedingen en bijdragen in verband met de indiensttreding en de definitieve beëindiging van de dienst, dienstreizen en vervoer, infrastructuur van medisch-sociale aard enz.

2.5. Kantoorinfrastructuur

- De EDPS is gehuisvest in een **gebouw** van het Europees Parlement (Montoyerstraat 63, Brussel).

- Op grond van het akkoord inzake administratieve samenwerking verlenen de bevoegde diensten van het Europees Parlement over het algemeen zeer nuttige bijstand aan de EDPS wat betreft **materiële faciliteiten** en knowhow in verband met zijn kantoor in de lokalen van het EP: beveiliging van de gebouwen, inrichting van de lokalen, meubilering (een eerste levering van meubilair heeft plaatsgevonden), telecommunicatie, telefoons, printers, post, enz. Waardevolle bijstand wordt verleend op het gebied van infrastructuur en informatica-ondersteuning (levering van het computerpark, installatie van de geschikte infrastructuur voor de website en de elektronische mail).
- De praktische vorm van deze samenwerking is vastgesteld in de uitvoeringsbepalingen van het interinstitutioneel akkoord met het Parlement. Er is al gesproken over een nadere overeenkomst betreffende bepaalde aspecten van deze bijstand.
- De kosten in verband met het gebouw, het materiaal en de diverse huishoudelijke uitgaven worden door het Parlement aan de EDPS gefactureerd

2.6. Administratieve omgeving

- Er wordt gewerkt aan een **reglement van orde** waarin de verdeling van de taken en de belangrijkste procedures voor de uitvoering van de taken van de instelling nader worden omschreven. Dit reglement zou in het eerste semester van 2005 moeten worden aangenomen.
- Een eerste reeks algemene bepalingen **tot uitvoering van het Statuut** is aangenomen. Deze bepalingen stemmen overeen met die welke voor de Commissie gelden op gebieden waarop de Commissie de EDPS bijstand verleent.
- Bepalingen betreffende het personeel worden door middel van een gerichte nota ter kennis van de personeelsleden gebracht en zijn beschikbaar op de S-drive die in feite het intranet van de EDPS is. Elk personeelslid van de EDPS heeft toegang tot deze drive. Voorts is er een **administratieve gids** opgesteld die aan elke nieuwe collega wordt overhandigd: deze bevat alle administratieve inlichtingen die voor het personeel van de EDPS nuttig zijn. Alle bijwerkingen van de S-drive en de gids worden via een e-mail of een nota aan het personeel gemeld. Een informatievergadering wordt belegd voor nieuwe collega's, die een welkomstpakket met alle bovengenoemde documenten krijgen.
- Er is een **gedragscode** aangenomen in de trant van de gedragscode van het Europees Parlement. In het verlengde van deze code en om de gehechtheid aan de fundamentele waarden van de EDPS concreet vorm te geven, verbindt elke nieuwe collega er zich bij zijn indiensttreding toe de vertrouwelijkheid van de gegevens waartoe hij in zijn beroepsleven toegang heeft, te eerbiedigen.

2.7. Workflow

- Na de eerste drie maanden waarin de basis van de nieuwe instelling werd gelegd en de eerste personeelsleden, onder wie een stagiair, in dienst traden, zijn de eerste stappen voor de ontwikkeling van een workflowsysteem genomen. Een eerste systeem voor **inkomende en uitgaande post** en e-mail, zowel op papier als in elektronisch formaat, is al operationeel. Tevens is er een documentenregister opgezet. Zodra er een scansysteem in *pdf*-formaat beschikbaar was, is het beginsel van parallelle dossiers in papieren en elektronische vorm

ingevoerd, zij het met enige flexibiliteit. E-mail en gedeelde folders zijn de belangrijkste middelen voor schriftelijke communicatie tussen alle leden van het EDPS-kantoor. Dankzij een elektronische bibliotheek en geactualiseerde overzichten heeft iedereen toegang tot de informatie.

- Het openen van **dossiers** (alle onder een algemeen nummer per jaar) gebeurt onder toezicht van de EDPS en de adjunct-EDPS. Elke eenheid binnen het kantoor neemt de verantwoordelijkheid voor een bepaald dossier en alle dossiers worden billijk verdeeld. Belangrijke projecten worden door twee personeelsleden behandeld. Ontwerpen worden samen met de EDPS en/of de adjunct-EDPS besproken en de einddocumenten worden door één van hen ondertekend. In voorkomend geval dragen brainstormingsessies bij tot een gemeenschappelijke interpretatie van bepaalde onderwerpen.
- De noodzakelijke coördinatie wordt verzekerd door middel van wekelijkse **vergaderingen**, waaraan de eenheid voor administratie en personeel ook deelneemt. Administratieve aangelegenheden worden behandeld in de "raad van bestuur" (EDPS, adjunct-EDPS en het hoofd van de eenheid Administratie, personeel en begroting). Belangrijke punten worden besproken door de EDPS en de adjunct-EDPS. Zowel ter informatie als in het kader van de opleiding vindt er eenmaal per maand een vergadering met alle personeelsleden plaats, waarbij een personeelslid nader ingaat op een specifiek onderwerp.

2.8. Zichtbaarheid

- Met de hulp van het Parlement is al spoedig **een website** gecreëerd. Deze site wordt regelmatig bijgewerkt en bevat links naar de instellingen en de nationale autoriteiten voor gegevensbescherming. Een tweede versie van de website is momenteel in voorbereiding en zou in de loop van 2005 klaar moeten zijn.
- Om de instelling bekendheid te geven, loopt er een **informatiecampagne**. In een eerste fase is op grote schaal onder de collega's van alle instellingen en agentschappen een brochure verspreid waarin de rechten van eenieder op het gebied van gegevensbescherming worden opgesomd. Een tweede brochure is meer gericht verspreid onder personen die binnen deze instanties een leidinggevende functie bekleden.
- Om ervoor te zorgen dat aan de instelling en de door de Toezichthouder uitgebrachte adviezen zoveel mogelijk bekendheid wordt gegeven, worden de teksten in de verschillende talen gepubliceerd. De Raad levert een zeer waardevolle bijdrage door binnen zeer redelijke termijnen te zorgen voor **vertalingen**.

2.9. Institutionele betrekkingen

- De EDPS neemt deel aan verscheidene **interinstitutionele comités** die bevoegd zijn voor begroting, personeel en administratie. Zo is hij op personeelsgebied lid van het comité van de hoofden van administratieve diensten. In de hoedanigheid van waarnemer neemt hij deel aan het comité voor het Statuut (de statuten hiervan worden thans gewijzigd teneinde de EDPS als lid te erkennen), alsmede aan de raad van bestuur van EPSO.
- De eerste stappen voor **de erkenning** van de instelling door de Belgische autoriteiten zijn reeds ondernomen.

2.10. Conclusies

2004 was het jaar waarin de EDPS **is gestart** en zich voorzien heeft van de nodige administratieve, budgettaire en personele middelen. De basis hiervoor is gelegd met de hulp van het Europees Parlement, de Commissie en de Raad, waardoor knowhow kon worden overgedragen, bepaalde taken dankzij hun waardevolle bijdrage konden worden uitgevoerd, en schaalvoordelen konden worden gerealiseerd.

De EDPS hoopt in 2005 de instelling verder te kunnen **uitbouwen** door de aanwerving van de vier nieuwe collega's waarin de personeelsformatie voorziet, en door de aanneming van de interne voorschriften die nodig zijn voor de goede werking van de instelling. Wanneer deze voorschriften betrekking hebben op de toepassing van het Statuut, zullen zij worden aangenomen overeenkomstig het advies van het comité voor het Statuut en na raadpleging van het Personeelscomité dat in de eerste helft van 2005 zal worden ingesteld.

3. Toezicht

3.1. Algemeen

Zoals de naam van de instelling aangeeft, bestaat een fundamentele taak van de Europees toezichthouder voor gegevensbescherming erin op onafhankelijke wijze toezicht te houden op de toepassing van de bepalingen van Verordening (EG) nr. 45/2001 en andere relevante rechtsinstrumenten op iedere door een communautaire instelling of een communautair orgaan verrichte verwerking van persoonsgegevens (met uitzondering van het Hof van Justitie bij de uitoefening van zijn jurisdictionele taak), voorzover die verwerking plaatsvindt ten behoeve van de uitvoering van werkzaamheden die geheel of gedeeltelijk onder het toepassingsgebied van het Gemeenschapsrecht vallen en op voorwaarde dat die verwerking geheel of gedeeltelijk geautomatiseerd of anderszins wordt verricht indien de persoonsgegevens in een bestand zijn opgenomen of zijn bestemd daarin te worden opgenomen (artikelen 1, lid 2, 3 en 46, onder c), van Verordening (EG) nr. 45/2001).

Daartoe worden in de verordening een aantal verplichtingen en bevoegdheden met betrekking tot de toezichthoudende taak beschreven. Voorafgaande controle wordt in artikel 27 en artikel 46, onder i) en j), behandeld. Het informeren van de betrokkenen, om ervoor te zorgen dat hun rechten worden uitgeoefend en geëerbiedigd, is een bevoegdheid die in artikel 47, lid 1, onder a), wordt belicht. Over klachten gaat het specifiek in de artikelen 32, lid 2, 33 en 46, onder a) en b). Onderzoeken worden behandeld in artikel 46, onder b) en e). Van al deze toezichtsinstrumenten is in 2004 gebruik gemaakt, zoals hieronder wordt beschreven.

In artikel 46, onder h), wordt een aantal verplichtingen vermeld die in de nabije toekomst wellicht relevant zullen zijn. In 2004 was er geen gelegenheid om de in artikel 10, lid 4, bedoelde uitzonderingen (verdere uitzonderingen voor de verwerking van bijzondere categorieën van gegevens) noch de in artikel 10, lid 2, onder b), bedoelde machtigingen (verwerking op het gebied van het arbeidsrecht) en lid 5 (verwerking van gegevens inzake strafbare feiten), en artikel 19 (geautomatiseerde individuele besluiten) te bepalen, te motiveren en te publiceren. In de context van voorafgaande controle echter (Zaak 2004-0196; zie verder) vormden de voorwaarden voor de verwerking van persoonsnummers (artikel 10, lid 6), en garanties voor de verwerking voor statistische doeleinden (artikel 12, lid 2) belangrijke punten in het advies van de EDPS.

Wat de bevoegdheden van de EDPS betreft, is tot nu toe geen bevel, waarschuwing, verbod enz. gegeven. Zodra het advies van de EDPS was uitgebracht, hebben een aantal verantwoordelijken voor de verwerking dienovereenkomstig maatregelen genomen; in andere gevallen zullen deze maatregelen naar verwachting spoedig worden genomen. Er wordt voor de nodige follow-up gezorgd.

Het specifieke toezicht op de centrale eenheid van Eurodac wordt bij artikel 20, lid 11, van Verordening (EG) nr. 2725/2000 van de Raad aan de EDPS toevertrouwd. Dit wordt in punt 3.7 aan het einde van dit hoofdstuk besproken.

Voordat de verschillende toezichthoudende taken meer in detail worden besproken, moet het cruciale ambt van de functionaris voor gegevensbescherming worden vermeld.

3.2. Functionarissen voor gegevensbescherming

Artikel 24, lid 1, van Verordening (EG) nr. 45/2001 introduceert in de communautaire instellingen en organen een sleutelfiguur voor de verwezenlijking van een doeltreffende bescherming van

persoonsgegevens, namelijk de functionaris voor gegevensbescherming. Iedere communautaire instelling en ieder communautair orgaan dient ten minste één persoon aan te wijzen als functionaris voor gegevensbescherming, wiens basistaak het is op onafhankelijke wijze zorg te dragen voor de interne toepassing van de bepalingen van de verordening (artikel 24, lid 1, onder c)). In artikel 24 en in de bijlage bij de verordening worden de taken, verplichtingen en bevoegdheden van de DPO beschreven. Sommige daarvan zijn bijzonder belangrijk in de context van toezicht: hij/zij houdt een register bij van de verwerkingen waarvan hem/haar kennis is gegeven door de verantwoordelijke voor de verwerking, en stelt de EDPS in kennis van de verwerkingen die vooraf worden gecontroleerd, en hij/zij voert op eigen initiatief of op verzoek onderzoek uit naar bepaalde zaken; hij/zij moet ook samenwerken met de EDPS.

Momenteel staan er op de lijst van door de communautaire instellingen en organen aangewezen DPO's (zie bijlage C) vijftien DPO's, in sommige gevallen met een adjunct-DPO. Sommigen van hen werken deeltijds. Een aantal agentschappen heeft nog geen DPO aangewezen. In de loop van 2005 zal daar bij hen op worden aangedrongen in het kader van de follow-up van de in punt 2.8 vermelde informatiecampagne.

De Commissie is een speciaal geval. Het beschikt over een DPO en een adjunct-DPO, plus een netwerk van coördinatoren van gegevensbescherming, dat bestaat uit een coördinator in iedere DG die als contactpersoon fungeert. Voorts heeft het OLAF vanwege zijn bijzondere aard zijn eigen DPO.

Voordat de EDPS en de adjunct-EDPS benoemd waren, werkten de DPO's van de verschillende instellingen en organen reeds zeer nauw samen. Zij kwamen drie of vier maal per jaar bijeen en wisselden informatie en ervaringen met betrekking tot hun taken uit. Zij zijn daar in 2004 mee doorgedaan, waarbij de EDPS het tweede deel van de bijeenkomst bijwoonde; aldus bespreken de DPO's kwesties van gemeenschappelijk belang en leggen zij die achteraf voor aan de EDPS, die feedback geeft. Deze bijeenkomsten boden de EDPS ook een natuurlijke gelegenheid om de DPO's te informeren over de verschillende projecten waarvoor hun medewerking vereist was. Deze bestonden in wezen in het coördineren en plannen van voorafgaande controles achteraf (zie punt 3.3.3. hierna), het verzamelen van informatie over de gangbare praktijken inzake toegang van het publiek tot documenten en gegevensbescherming en het verzamelen van informatie over de bestaande voorschriften betreffende aanvaardbaar gebruik van de elektronische systemen van de instellingen en organen en de huidige bewaring van verkeersgegevens (zie punt 3.6 "Onderzoeken").

Er is een aantal kwesties aan het licht gekomen waarover zowel de DPO's als de EDPS zeer bezorgd zijn, namelijk hoe te garanderen dat de verplichtingen van een DPO op onafhankelijke wijze worden vervuld (bv. beoordeling van een DPO, beschikbare middelen), voornamelijk in het geval van deeltijd-DPO's, en het trage proces van de registratie van de verwerkingen van persoonsgegevens. De in artikel 50 van de Verordening vastgestelde overgangperiode voor het conformeren van alle huidige verwerkingen aan de Verordening was kennelijk te kort, maar momenteel zijn er veel te veel verwerkingen die nog niet geregistreerd zijn bij de DPO van de betrokken instelling of het betrokken orgaan, om maar niet te spreken van de agentschappen die nog geen DPO hebben aangewezen. Een aanzienlijke toename van het aantal kennisgevingen betreffende bestaande verrichtingen is dan ook noodzakelijk en dient een prioriteit te zijn voor 2005.

Naast de gezamenlijke bijeenkomsten hebben in de loop van 2004 ook talrijke contacten en bijeenkomsten, hoofdzakelijk met de DPO's van de grootste instellingen (Commissie, Raad en Parlement), maar ook met de andere instellingen plaatsgevonden.

3.3. Voorafgaande controle

3.3.1. Rechtsgrond

In het algemeen: Artikel 27, lid 1

Artikel 27, lid 1, van Verordening (EG) nr. 45/2001 bepaalt dat alle "verwerkingen die gezien hun aard, reikwijdte of doeleinden bijzondere risico's kunnen inhouden voor de rechten en vrijheden van de betrokkenen", vooraf worden gecontroleerd door de Europese Toezichthouder voor gegevensbescherming. Artikel 27, lid 2, van de Verordening bevat een lijst van verwerkingen die dergelijke risico's kunnen inhouden. Deze lijst is niet uitputtend. Andere, niet in de lijst vermelde gevallen kunnen bijzondere risico's inhouden voor de rechten en vrijheden van de betrokkenen, en dus controle vooraf door de EDPS rechtvaardigen.

Zo beschouwde de EDPS de verwerking van verkeersgegevens door het Europees Parlement als een geval voor voorafgaande controle, omdat de voorgestelde verwerking voor alle betrokkenen grote en ernstige gevolgen kon hebben (Zaak 2004-0013).

Voorts rechtvaardigde het gebruik van algemeen toegepaste eenduidige identificatienummers (het persoonsnummer) controle vooraf van een niet in artikel 27, lid 2, genoemde verwerking, gezien de bijzondere risico's voor de betrokkenen (Zaak 2004-0196).

In artikel 27, lid 2, vermelde gevallen

In artikel 27, lid 2, wordt een aantal verwerkingen opgesomd die bijzondere risico's kunnen inhouden voor de rechten en vrijheden van de betrokkenen:

- a) verwerkingen van gegevens betreffende de gezondheid en verwerkingen van gegevens inzake verdenkingen, strafbare feiten, strafrechtelijke veroordelingen of veiligheidsmaatregelen. Dit wordt verantwoord door de gevoelige aard van de gegevens, die volgens artikel 10 van de verordening tot bijzondere categorieën behoren, en derhalve aan bijzondere bepalingen zijn onderworpen.
- b) verwerkingen die ten doel hebben de persoonlijke eigenschappen van de betrokkenen, zoals bekwaamheid, rendement of gedrag, te beoordelen. Het is duidelijk dat verwerkingen die ten doel hebben een persoon te beoordelen, bijzondere risico's kunnen inhouden voor de rechten van de betrokkene.
- c) verwerkingen waarmee voor verschillende doeleinden verwerkte gegevens onderling kunnen worden gekoppeld zonder dat hiervoor nationale of communautaire regelgeving bestaat. Deze bepaling moet voorkomen dat voor verschillende doeleinden verzamelde gegevens onderling worden gekoppeld. Het risico bestaat dat informatie kan worden afgeleid uit de koppeling van de gegevens of dat de gegevens niet alleen worden gebruikt voor het doel waarvoor zij oorspronkelijk werden verzameld.
- d) verwerkingen die gericht zijn op het ontzeggen van het genot van een recht, van een uitkering of van de mogelijkheid een contract aan te gaan. Dergelijke verwerkingen brengen een bijzonder risico voor de betrokkenen mee en nopen ertoe dat wordt voorzien in voldoende waarborgen.

Kennisgeving/raadpleging

De voorafgaande controle moet door de EDPS worden verricht na ontvangst van een kennisgeving van de functionaris voor gegevensbescherming. Daartoe heeft de EDPS een speciaal kennisgevingsformulier opgesteld.

Indien de DPO aan de noodzaak van voorafgaande controle twijfelt, kan hij of zij ook de EDPS raadplegen over de zaak (artikel 27, lid 3).

Termijn, opschorting en verlenging

De EDPS moet binnen twee maanden na ontvangst van de kennisgeving advies uitbrengen.

Indien de EDPS om meer informatie verzoekt, kan de termijn van twee maanden worden opgeschort totdat de EDPS deze informatie heeft verkregen.

De oorspronkelijke termijn van twee maanden kan ook, wanneer dit in verband met de complexiteit van het dossier nodig is, bij besluit van de EDPS worden verlengd met een nieuwe periode van twee maanden. Van dit besluit moet vóór het verstrijken van de eerste termijn van twee maanden aan de verantwoordelijke voor de verwerking kennis worden gegeven.

Indien binnen de termijn van twee maanden, die eventueel is verlengd, geen besluit is genomen, wordt het advies van de EDPS geacht gunstig te zijn.

3.3.2. Adviezen en follow-up

Overeenkomstig artikel 27, lid 4, van de Verordening neemt het definitieve standpunt van de EDPS de vorm aan van een advies waarvan kennis moet worden gegeven aan de verantwoordelijke voor de verwerking en de DPO van de betrokken instelling of het betrokken orgaan.

Structuur van het advies

Het advies is als volgt gestructureerd: een beschrijving van de procedure; een samenvatting van de feiten; een juridische analyse; conclusies.

De juridische analyse begint met een toetsing of het geval effectief in aanmerking komt voor voorafgaande controle. Zoals hierboven vermeld, beziet de EDPS, indien het niet om een van de in artikel 27, lid 2, genoemde gevallen gaat, de risico's voor de rechten en vrijheden van de betrokkene. Komt het geval inderdaad in aanmerking voor voorafgaande controle, dan moet de juridische analyse vooral uitwijzen of de verwerking in overeenstemming is met de desbetreffende bepalingen van Verordening (EG) nr. 45/2001. De EDPS kan aan de hand van de gegevens verklaren dat de verwerking geen inbreuk op een bepaling van Verordening (EG) nr. 45/2001 inhoudt. Indien nodig wordt deze verklaring afhankelijk gemaakt van de voorwaarde dat met bepaalde aanbevelingen rekening wordt gehouden.

Teneinde, net zoals op andere gebieden, te garanderen dat het volledige team op dezelfde basis te werk gaat en dat de adviezen van de EDPS worden uitgebracht na een volledige analyse van alle belangrijke informatie, vormt de structuur van de adviezen een essentieel onderdeel van het case-handboek voor voorafgaande controle, een op verzamelde praktische ervaringen gebaseerd instrument, dat momenteel wordt opgesteld. Er is een checklist opgesteld om ervoor te zorgen dat, wat het zoeken naar aanvullende informatie en het opstellen van het advies betreft, geen enkel aspect wordt vergeten of onderschat.

Follow-up: van advies tot besluit

De EDPS brengt advies uit over de zaak die hem voor voorafgaande controle wordt voorgelegd. Dit advies kan een aantal aanbevelingen bevatten waarmee rekening moet worden gehouden om de verwerking te doen sporen met Verordening (EG) nr. 45/2001. Indien de verantwoordelijke voor de verwerking deze aanbevelingen niet opvolgt, kan de EDPS de hem uit hoofde van artikel 47 van de

Verordening verleende bevoegdheden uitoefenen. De EDPS kan met name de zaak aan de betrokken communautaire instelling of het betrokken communautaire orgaan rapporteren. Voorts kan de EDPS de inwilliging gelasten van verzoeken om uitoefening van bepaalde met die gegevens samenhangende rechten, indien die verzoeken, in strijd met de artikelen 13 tot en met 19, zijn geweigerd, of kan hij de verantwoordelijke voor de verwerking een waarschuwing of berisping geven, de rectificatie, afscherming, wissing of vernietiging van alle gegevens gelasten of een tijdelijk of definitief verwerkingsverbod opleggen. Indien de besluiten van de EDPS niet worden nageleefd, heeft deze het recht het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen te adiëren onder de in het Verdrag bedoelde voorwaarden.

Er is een workflowsysteem ontworpen om de follow-up te garanderen van aanbevelingen in een welbepaald geval en, in voorkomend geval, van de naleving van uitvoeringsbesluiten.

Register

Artikel 27, lid 5, van de Verordening bepaalt dat de EDPS een register moet bijhouden van alle vooraf te controleren verwerkingen waarvan hem kennis is gegeven. Dit register moet de in artikel 25 bedoelde informatie bevatten en moet door eenieder kunnen worden geraadpleegd.

Deze juridische beschrijving impliceert een tamelijk statische aanpak, aangezien zij slechts betrekking heeft op de registratie van de informatie aan het begin van het proces. Als hulpmiddel voor transparantie heeft de EDPS een register ingericht dat aan de voorschriften van de Verordening voldoet en daar nog een aantal praktische en complementaire elementen aan toevoegt.

De EDPS heeft een kennisgevingsdocument voor voorafgaande controle opgesteld dat door de DPO's moet worden ingevuld. Uit de ervaring van dit eerste jaar blijkt dat dit in vele gevallen voorkomt dat de termijn voor voorafgaande controle moet worden verlengd om verdere informatie te verkrijgen. Het document bevat alle in artikel 25 vermelde informatie, waaraan de EDPS andere informatie heeft toegevoegd die relevant is bij voorafgaande controle, zoals onder meer de redenen voor de voorafgaande controle (artikel 27, lid 2, of andere redenen op basis van artikel 27, lid 1) en opmerkingen die de DPO's eventueel wensen toe te voegen met betrekking tot de inaanmerkingneming voor voorafgaande controle. Alle informatie wordt in het register opgenomen. Anderzijds wordt de informatie over de genomen veiligheidsmaatregelen niet vermeld in het register dat door eenieder kan worden geraadpleegd. Deze beperking spoort met artikel 26 van de Verordening, dat bepaalt dat het register van de verwerkingen dat door iedere DPO wordt bijgehouden, de informatie uit het kennisgevingsdocument bevat, behalve die betreffende veiligheidsmaatregelen. Indien artikel 27, lid 5, niet op deze correctieve manier zou worden geïnterpreteerd, dan zou de restrictie in artikel 26 haar betekenis verliezen wanneer een voorafgaande controle plaatsvindt.

Zodra de EDPS advies heeft uitgebracht, worden de verwijzing naar het advies, het zaaknummer en de eventuele te nemen follow-upmaatregelen (met dezelfde restricties als de hierboven vermelde) aan het register toegevoegd. In een later stadium worden tevens de wijzigingen die de verantwoordelijke in het licht van het advies van de EDPS heeft aangebracht, kort samengevat. Op die manier worden twee doelstellingen verwezenlijkt. Enerzijds wordt de informatie over een bepaalde verwerking up-to-date gehouden, en anderzijds wordt aan het transparantiebeginsel voldaan.

Het register is nog niet online toegankelijk en dat zal zo blijven tot de tweede fase van de website (zie punt 2.7) is afgerond. Niettemin is het advies op de website van de EDPS gepubliceerd, in gevallen waarin het advies van de EDPS inzake voorafgaande controle van bijzonder belang werd geacht, zoals voor de verwerking van gegevens door Eurostat met betrekking tot de actuariële berekening voor de pensioenregeling van de Europese ambtenaren (hieronder beschreven in punt 3.3.4).

3.3.3. Gevallen achteraf

Verordening (EG) nr. 45/2001 is op 1 februari 2001 in werking getreden overeenkomstig artikel 51. Artikel 50 bepaalt dat de communautaire instellingen en de communautaire organen er zorg voor moeten dragen dat verwerkingen die op de datum van de inwerkingtreding van deze verordening aan de gang waren, binnen één jaar na die datum (dus op 1 februari 2002) aan deze verordening moeten beantwoorden. De benoeming van de EDPS en de adjunct-EDPS is op 17 januari 2004 van kracht geworden.

Voorafgaande controle heeft niet alleen betrekking op verwerkingen die nog niet aan de gang zijn ("eigenlijke" voorafgaande controle), maar ook op verwerkingen die vóór 17 januari 2004 of voor de inwerkingtreding van de verordening zijn begonnen. In dergelijke situaties kan een controle uit hoofde van artikel 27 strikt genomen niet "voorafgaand" zijn, maar moet deze "achteraf" worden uitgevoerd. Met deze pragmatische benadering zorgt de EDPS ervoor dat aan artikel 50 van de Verordening wordt voldaan, wat betreft de verwerkingen die bijzondere risico's inhouden.

Om iets te doen aan de achterstand bij zaken die wellicht aan voorafgaande controle moeten worden onderworpen, heeft de EDPS de DPO's verzocht een studie te doen over de situatie binnen hun instelling met betrekking tot verwerkingen binnen de werkingsfeer van artikel 27. Na ontvangst van de bijdragen van alle DPO's heeft de EDPS een lijst opgesteld van zaken die vooraf moeten worden gecontroleerd. Er werden ongeveer 100 zaken genoteerd waarvan vóór februari 2004 kennis is gegeven aan de DPO's. Binnen deze zaken heeft de EDPS drie verschillende categorieën onderscheiden: zaken voor raadpleging uit hoofde van artikel 27, lid 3 (zie punt 3.3.5); zaken waarvan het niet duidelijk is of zij voor voorafgaande controle in aanmerking komen en die terzijde zullen worden gelaten, tenzij de DPO redenen kan aanvoeren waarom een zaak voor voorafgaande controle in aanmerking moet worden genomen, en zaken die duidelijk onder artikel 27 vallen.

Gezien het aantal gevallen dat duidelijk onder artikel 27 valt en waarvoor "voorafgaande controle achteraf" nodig is, heeft de EDPS beslist werkzaamheden te beginnen rond drie onderwerpen: tuchtdossiers, beoordeling van het personeel en medische dossiers. Deze onderwerpen werden niet alleen gekozen omdat zij binnen de verschillende instellingen het meest voorkomen, maar ook omdat zij voor de personeelsleden bijzonder gevoelig liggen. De EDPS heeft per onderwerp drie specifieke zaken gekozen die door de DPO's van de betrokken instellingen formeel als vooraf te controleren zaken moesten worden aangemerkt. In 2005 zal van de andere te controleren gevallen kennis blijven worden gegeven.

Eind 2004 werden twee kennisgevingen voor "voorafgaande" controle ontvangen van verwerkingen die vóór de benoeming van de EDPS aan de gang waren: een zaak van het Bureau voor onderzoek en discipline van de Commissie (IDOC) (Zaak 2004-0187) en een zaak met betrekking tot tuchtdossiers bij het Parlement (Zaak 2004-0198). Wat het IDOC betreft, werd een verzoek om meer informatie aan de Commissie gezonden, waardoor de termijn van twee maanden werd opgeschort.

Parallel met de inspanning om de behandeling van gevallen voor voorafgaande controle achteraf te systematiseren, heeft de EDPS ook andere verzoeken om voorafgaande controle achteraf behandeld. Twee gevallen voor voorafgaande controle achteraf werden op 16 juli 2004 van de DPO van de Commissie ontvangen: "Beoordeling van het hoger personeel" (Zaak 2004-0095) en "Arbeidsritme" (Zaak 2004-0096). De EDPS heeft om verdere informatie over deze zaken verzocht. Medio december is deze informatie over beide zaken ontvangen. In het eerste geval is, gezien de complexiteit van de kwesties, de termijn voor het uitbrengen van een advies met één maand verlengd. In januari 2005 werden beide adviezen uitgebracht. Van het BHIM werd eveneens een verzoek om voorafgaande controle ontvangen, met betrekking tot een interne selectieprocedure die reeds gaande was (Zaak 2004-0174). Het advies werd uitgebracht op 6 januari 2005.

De EDPS heeft een aantal aanbevelingen gedaan die bij de verwerking moeten worden uitgevoerd. Deze kwamen er telkens op neer dat de verwerking aan deze aanbevelingen moest worden aangepast, onder toezicht van de EDPS. In de meeste gevallen, die op verwerkingen betrekking hebben die jaarlijks plaatsvinden, moeten deze aanbevelingen bij de volgende verwerking worden uitgevoerd. Ook wanneer de verwerking van persoonsgegevens reeds is afgerond, kan de EDPS verdere stappen ondernemen, indien bij hem een klacht wordt ingediend.

3.3.4. Eigenlijke voorafgaande controles

De EDPS dient normaal gezien voor de start van de verwerking advies uit te brengen, zodat de rechten en vrijheden van de betrokkenen van het begin af aan gewaarborgd zijn. Dit is de grondgedachte van artikel 27. Parallel met de behandeling van gevallen voor voorafgaande controle achteraf werden in 2004 vier gevallen van "eigenlijke" voorafgaande controle aan de EDPS gemeld.

Verwerking door het EP van gegevens over telecommunicatieverkeer voor een specifiek onderzoek (Zaak 2004-0013)

De eerste kennisgeving voor voorafgaande controle werd van de DPO van het Parlement ontvangen. Deze betrof de verwerking van verkeersgegevens door het Directoraat IT van het Parlement (DIT), ten einde een onderzoek uit te voeren naar vermoedelijk misbruik van internet en e-mail. Over deze zaak werd op 4 mei 2004 een advies uitgebracht, waarin de verwerking in beginsel werd aanvaard, zij het onder een aantal voorwaarden.

TOP 50 (Zaak 2004-0126)

Deze zaak werd eveneens door de DPO van het Parlement gemeld. Zij had betrekking op de controle van telefoonrekeningen: de lijst van alle telefoonlijnen waarvoor de algemene maandelijkse kosten meer dan 50 euro bedroegen, werd ter verificatie toegezonden aan de directeuren-generaal en de secretarissen-generaal van de fracties. Het proces was zes maanden voordien opgeschort, omdat er twijfel was gerezen over de legitimiteit van de verwerking. De EDPS oordeelde dat de zaak in aanmerking kwam voor voorafgaande controle uit hoofde van artikel 27, lid 2, onder b), aangezien de verwerking van de gegevens tot het treffen van tuchtmaatregelen kon leiden en onderzocht dus de zaak. In zijn advies van 21 december 2004 deed de EDPS een aantal aanbevelingen, met name over de termijn van bewaring van verkeersgegevens door het DIT; het verwijderen van bepaalde gegevens vóór de verwerking voor statistische doeleinden; de wijziging van de aan het personeel meegedeelde informatie; de aan het betrokken extern personeel verstrekte informatie en het verwijderen van persoonlijke oproepen uit het drempelbedrag.

Eurostat (Zaak 2004-0196)

De EDPS was er vooraf van op de hoogte gebracht dat Eurostat van plan was gegevens over de personeelsleden van de Europese instellingen en organen te verzamelen, teneinde de actuariële berekeningen voor de pensioenregeling van de ambtenaren van de Europese Gemeenschappen te maken. De meeste van de gegevens die Eurostat nodig heeft, worden reeds door de Commissie verwerkt via de NAP ("nieuwe betalingsregeling"). Eurostat wenste deze gegevens van het NAP te ontvangen, zodat de instellingen ze geen twee keer hoeven toe te zenden. Eurostat zal de persoonsnummers gebruiken voor de koppeling van gegevens over de jaren heen of van gegevens die van verschillende bronnen afkomstig zijn.

De EDPS was van oordeel dat deze verwerking voorafgaande controle vergde, aangezien het om het gebruik van persoonsnummers, de opslag van gegevens voor onbepaalde duur en de verzameling van een enorm aantal gegevens ging. Deze zaak werd door de DPO van de Commissie gemeld, na een vergadering met de belanghebbenden. De EDPS bracht op 21 december 2004 een advies uit waarin hij een aantal opmerkingen maakte waarvan hij verwacht dat er rekening mee wordt

gehouden, namelijk met betrekking tot het informeren van de betrokkenen; het meenemen van gegevens van 2003 in deze verwerking; het uitsluiten van de mogelijkheid dat de betrokkenen opnieuw worden geïdentificeerd voor andere dan statistische doeleinden; het informeren van de EDPS in de toekomst, indien de verwerking van gegevens ingrijpend wordt gewijzigd en het bestuderen door Eurostat van de mogelijkheid om het persoonsnummer te wissen zodra de gegevens gevalideerd zijn.

Répertoire des compétences (2004-0319)

Het "Répertoire des Compétences" is een systeem waarin de curricula vitae van de personeelsleden van het secretariaat-generaal van de Raad worden opgeslagen en online toegankelijk zijn. De informatie wordt verstrekt door het personeelslid of door het departement of door twee informatiesystemen van de Raad: ARPEGE (Administration des Renseignements sur le Personnel et la Gestion des Emplois) en SPP (Service de Perfectionnement professionnel). Het advies werd uitgebracht in 2005.

In alle vier de gevallen werd de DPO of de verantwoordelijke voor de verwerking om meer informatie verzocht. In de eerste drie gevallen rechtvaardigde de hoogdringendheid van de zaak dat het verzoek om informatie tijdens een bijeenkomst met alle betrokken partijen, met inbegrip van een videoconferentie in Zaak 2004-0013 en Zaak 2004-0196, werd gedaan.

3.3.5. Raadpleging

Indien de DPO aan de noodzaak van voorafgaande controle twijfelt, moet hij of zij de EDPS raadplegen over de zaak (artikel 27, lid 3). Twee zaken werden behandeld voordat de lijst (vermeld in paragraaf 3.3.3) was opgesteld. In beide gevallen was de conclusie dat er voorafgaande controle nodig was. Één zaak is afgerond (2004-0013) en van de andere is nog geen kennis gegeven aan de DPO; de voorafgaande controle zal dus te zijner tijd plaatsvinden.

Er was twijfel of sommige zaken op de door de DPO's opgestelde lijst van vooraf te controleren zaken al dan niet vooraf moesten worden gecontroleerd. De EDPS bracht deze twijfelgevallen samen in een lijst van zevenentwintig zaken, waaruit op basis van de gekozen prioritaire onderwerpen negen zaken werden geselecteerd voor voorafgaande controle achteraf. Er werd bijkomende informatie gevraagd om te bepalen of zij al dan niet in aanmerking kwamen voor voorafgaande controle. In vele gevallen was het bijvoorbeeld niet duidelijk of de verwerking moest worden beschouwd als een "verwerking die ten doel heeft de persoonlijke eigenschappen van de betrokkenen te beoordelen" uit hoofde van artikel 27, lid 2, onder b). Zodra de vereiste informatie om over de noodzaak van voorafgaande controle te beslissen is ontvangen en indien blijkt dat zij niet voor voorafgaande controle in aanmerking komt, wordt de zaak gesloten. Is voorafgaande controle toch nodig, dan wordt om een formele kennisgeving gevraagd. De andere zaken zullen te zijner tijd volgen.

3.3.6. Conclusies en toekomst

Tot nu toe is uit de ervaringen met voorafgaande controle gebleken dat de verwerking door de communautaire instellingen en organen over het algemeen niet ingaat tegen de bepalingen van Verordening (EG) nr. 45/2001. Maar om volledig aan deze bepalingen te voldoen moet toch altijd een aantal aspecten worden gecorrigeerd. Meestal moet er informatie aan de betrokkenen worden verstrekt om de verwerking een eerlijk karakter te verlenen. Alle adviezen bevatten ten minste een aantal aanbevelingen op dit gebied.

In de meeste gevallen, wanneer de instelling of het orgaan aan de DPO, en deze aan de EDPS, kennis geeft van zaken die vooraf moeten worden gecontroleerd, wordt niet genoeg informatie over de verwerking verstrekt. Dit verklaart waarom in de meeste gevallen om bijkomende informatie wordt verzocht. Het formulier dat is opgesteld (zie punt 3.3.2) heeft tot doel dit te voorkomen.

Wat de toekomst betreft, worden verdere maatregelen overwogen:

Voortzetten van de controles achteraf: planning criteria

In de loop van 2005 zal de EDPS advies blijven uitbrengen over de voorafgaande controles achteraf waarvan de DPO's een lijst hebben opgesteld. Eerst zullen de zaken in het kader van de gekozen prioritaire onderwerpen (tuchtdossiers, beoordeling van het personeel, medische dossiers) worden onderzocht. Zodra al die zaken zijn behandeld, worden andere onderwerpen gekozen en zullen de relevante zaken worden bestudeerd.

Organen met nieuwe DPO's

Met nieuw benoemde DPO's zal contact worden opgenomen, zodat zij een lijst van eventuele gevallen voor voorafgaande controle kunnen opstellen. De EDPS zal er bij de agentschappen zonder DPO's op aandringen een DPO aan te stellen, zodat onder meer de kwestie van de voorafgaande controle kan worden aangevat.

Register en transparantie

Het register kan door het publiek op eenvoudig verzoek aan de EDPS worden geraadpleegd. Bovendien worden de meest relevante adviezen zoals hierboven vermeld op de website van de EDPS gepubliceerd. Online-toegang tot het register is pas in een tweede fase gepland.

Aanbevelingen

Wat de procedure betreft, dienen de verantwoordelijken voor de verwerking bewust te worden gemaakt van de termijn waarbinnen de EDPS advies moet uitbrengen. De verantwoordelijken dienen met deze termijn rekening te houden bij de planning van hun werkzaamheden en tijdig kennis te geven van verwerkingen die voorafgaande controle vergen.

Het proces van kennisgeving aan de DPO's door de verantwoordelijken voor de verwerking moet worden versneld. Zoals uit de lijst voor voorafgaande controles achteraf is gebleken, is het van cruciaal belang dat de door de DPO's bijgehouden registers zo volledig mogelijk zijn, zowel met het oog op transparantie van de betrokken instelling of het betrokken orgaan als voor het selecteren van de verwerkingen die voorafgaande controle vergen.

3.4. Informatie

In 2004 heeft de EDPS 51 "verzoeken om informatie/advies" gekregen. Ze werden telefonisch, per e-mail of per brief beantwoord, naar gelang van de aard van het verzoek. Na de initiële startfase van het bureau werden de antwoorden over het algemeen binnen twee werkdagen verzonden. De meerderheid van de ontvangen verzoeken was in het Engels of het Frans; een aantal was echter gesteld in andere talen. Indien nodig werden de antwoorden vertaald om de auteur van het verzoek passende informatie in zijn of haar moedertaal te verstrekken.

Naar aanleiding van een van die verzoeken, betreffende de gegevensbeschermingsstatus van de Europese Scholen (Zaak 2004-0321), is een brief aan de raad van bestuur van de Europese Scholen gezonden om de aandacht te vestigen op een aantal onvolkomenheden die het gevolg waren van de toepasbaarheid van de nationale wetgeving inzake gegevensbescherming in combinatie met een Europees instrument dat dit onderwerp niet bestrijkt. Deze onvolkomenheden konden gemakkelijk

worden verholpen door de gegevensbescherming onder te brengen in de werkingssfeer van het Verdrag houdende het Statuut van de Europese Scholen en aldus een rechtsgrondslag te creëren voor de toepassing van Verordening (EG) nr. 45/2001 op de Europese Scholen. De EDPS heeft als tussenoplossing voorgesteld het Algemeen Schoolreglement te wijzigen.

De EDPS heeft een tiental klachten ontvangen waarvoor hij niet bevoegd is en die onder dezelfde rubriek werden behandeld. Er werd bijzondere aandacht besteed aan een verantwoorde aanpak van deze verzoeken, door informatie te verstrekken over de rol van de EDPS en zijn mandaat en door te verwijzen naar de desbetreffende secundaire wetgeving en de uitvoering van deze wetgeving op nationaal niveau. In deze gevallen heeft de EDPS ook de nadere gegevens verstrekt over de bevoegde autoriteiten tot wie de klacht moet worden gericht.

3.5. Klachten

In 2004 werden acht klachten ontvangen die binnen de bevoegdheden van de EDPS vielen: zes tegen de Commissie (in één geval ook tegen het Europees Milieuagentschap), één tegen de Europese Centrale Bank en één tegen het Europees Parlement.

In drie zaken (2004-0001, 2004-0004 en 2004-0022) werd na bestudering van de klacht geen reden voor verder onderzoek gevonden. In twee zaken (2004-0094 en 2004-0111) werd nadere informatie gevraagd van de indiener van de klacht, maar niet ontvangen. In de zaken 2004-0007 en 2004-0109 bracht onderzoek een aantal redenen aan het licht voor het indienen van een klacht aan het licht. De verantwoordelijke voor de verwerking werd verzocht maatregelen te treffen of meer informatie te verstrekken. In de laatste zaak (2004-0329) werd in 2005 verdere informatie ontvangen van de verantwoordelijke voor de verwerking; deze zaak is gesloten.

Vermeld zij dat de ombudsman in Zaak 2004-0109 reeds was opgetreden binnen het kader van zijn bevoegdheden. Het besluit van de EDPS over de klacht, binnen het bestek van zijn eigen bevoegdheden, strookt met de bevindingen van de Ombudsman.

Aan de hand van de ervaringen die zijn opgedaan met de behandeling van deze klachten wordt een case-handboek opgesteld.

3.6. Onderzoeken

Reeds in de allereerste contacten met de Europese instellingen en organen heeft de EDPS er nota van genomen dat de relatie tussen de **toegang van het publiek tot documenten** enerzijds en **gegevensbescherming** anderzijds door de instellingen en organen als problematisch wordt ervaren. Er werden middelen opzij gezet om een beleidsdocument op te stellen over de wijze van bevorderen van de toegang van het publiek tot documenten, samen met de bescherming van persoonsgegevens. De eerste fase was gewijd aan het verzamelen van informatie over de verschillende beleidsmaatregelen en praktijken die in de hele Gemeenschap worden gehanteerd en aan de analyse van de desbetreffende jurisprudentie. De tweede fase bestaat in het opstellen van een document ter zake, dat spoedig zal verschijnen.

In het document worden het rechtskader en de politieke context van respectievelijk Verordening (EG) nr. 1049/2001 en Verordening (EG) nr. 45/2001 geanalyseerd. Belangrijk is dat het document ook illustreert hoe de Verordeningen elkaar overlappen en een reeks voorbeelden van ervaringen van de instellingen en organen geeft. Het bevat ook een checklist die moet worden gevolgd door ambtenaren die de twee grondrechten in evenwicht moeten brengen. Voorts handelt het beleids-

document over de mogelijkheid om proactief te werk te gaan en in een vroeg stadium duidelijk de voorwaarden vast te stellen met betrekking tot de persoonsgegevens die in door openbare overheden bijgehouden documenten zijn vervat. In vele opzichten heeft het document tot doel goede praktijken van de instellingen en organen te condenseren, en deze aan de wetgeving en de desbetreffende jurisprudentie te relateren, met als doel een nuttig en pragmatisch compendium van de ideeën terzake samen te stellen. Dit document zal in de eerste maanden van 2005 worden gepubliceerd.

Tegelijkertijd is de EDPS begonnen met de werkzaamheden betreffende de verwerking van **verkeers- en rekeninggegevens** van alle soorten **elektronische communicatie** (telefoon, e-mail, mobiele telefoon en internet, enz.) in de Europese instellingen. Het doel van dit project, dat met name past in de taak van de EDPS als bedoeld in artikel 37 van Verordening (EG) nr. 45/2001, is van tweeërlei aard. De EDPS streeft ernaar een aantal richtsnoeren betreffende dit onderwerp op te stellen en de lijst(en) op te maken van de verkeersgegevens - en/of een methode of richtsnoeren voor het compileren van die lijsten te ontwikkelen - die mogen worden verwerkt ten behoeve van het telecommunicatiebegrotings- en verkeersbeheer, met inbegrip van verificatie van bevoegd gebruik van het telecommunicatiesysteem". Een eerste stap op dit gebied was het verzamelen van de beschikbare informatie, van met name de verschillende Europese Instellingen, de Groep van artikel 29 en de nationale gegevensbeschermingsautoriteiten (DPA's). Tot de verdere activiteiten in 2005 behoren werksessies met een aantal DPO's om hen een aantal kwesties voor te leggen en na te denken over de wijze waarop dit onderwerp het doeltreffendst kan worden behandeld op een manier die in overeenstemming is met de praktijken van de instellingen.

3.7. Eurodac

Dit onderwerp verdient afzonderlijk te worden vermeld, zowel gezien zijn rechtskader als zijn belang in een ruimer perspectief.

Relevante achtergrond

Artikel 20 van Verordening (EG) nr. 2725/2000 van de Raad van 11 december 2000 betreffende de instelling van "Eurodac" voor de vergelijking van vingerafdrukken ten behoeve van een doeltreffende toepassing van de Overeenkomst van Dublin voorziet in het opzetten van een voorlopige gemeenschappelijke toezichthoudende autoriteit, die bestaat uit vertegenwoordigers van de nationale gegevensbeschermingsautoriteiten, om toezicht te houden op de centrale eenheid van het systeem. Artikel 20, lid 11, bepaalt het volgende:

"De gemeenschappelijke toezichthoudende autoriteit wordt opgeheven zodra het in artikel 286, lid 2, van het Verdrag bedoelde onafhankelijk controleorgaan is opgericht. Dit onafhankelijke controleorgaan treedt in de plaats van de gemeenschappelijke toezichthoudende autoriteit en oefent alle bevoegdheden uit waarover het beschikt krachtens het besluit waarbij het wordt opgericht."

Volgens artikel 46 van Verordening (EG) nr. 45/2001 dient de Europees toezichthouder voor gegevensbescherming onder meer:

- c) toe te zien op en te zorgen voor de toepassing van de bepalingen van deze verordening en van elk ander communautair besluit betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens door een communautaire instelling of door een communautair orgaan (...).

Overeenkomstig artikel 46, onder f) en i), van de Verordening dient de EDPS met de nationale gegevensbeschermingsautoriteiten samen te werken voorzover dat voor de uitoefening van hun onderscheiden taken nodig is.

De in artikel 20, lid 11, van Verordening (EG) nr. 2725/2000 bedoelde Gemeenschappelijke toezichthoudende autoriteit is in 2002 opgericht. De levensduur van deze GTA was relatief kort,

aangezien haar laatste vergadering op 23 januari 2004 is gehouden en daarin alleen nota kon worden genomen van haar opheffing als gevolg van de oprichting van de EDPS kort voordien.

Activiteiten van de EDPS

Op 25 februari 2004 hadden de EDPS en de adjunct-EDPS een vergadering met de bevoegde ambtenaren van het DG Justitie en Binnenlandse Zaken om zich te laten informeren over de stand van zaken met betrekking tot Eurodac.

Het Europees Parlement heeft op 2 maart 2004 een publieke hoorzitting over biometrische gegevens gehouden, waaraan de EDPS deelnam. Tijdens die vergadering heeft de EDPS een aantal aanwijzingen gegeven over hoe hij zijn toezichthoudende taak ziet:

"De structuur van Eurodac impliceert dat de verantwoordelijkheid voor het toezicht wordt verdeeld over de EDPS op EU-niveau en de nationale toezichthoudende autoriteiten, ieder op zijn eigen rechtsgebied. Er is nog niet genoeg praktijkervaring opgedaan om er zeker van te zijn dat dit systeem vlot en efficiënt werkt. Het is evident dat ik voornemens ben dit aspect met bijzondere aandacht te volgen. (...) Ik zie uit naar het eerste jaarverslag over Eurodac en naar andere jaarverslagen en de daaropvolgende evaluatie van de prestaties van Eurodac, met bijzondere aandacht voor de gegevensbeschermingsaspecten van het systeem."*

De EDPS is de toezichthoudende autoriteit voor de centrale eenheid van Eurodac en houdt ook toezicht op de rechtmatigheid van de toezending van persoonsgegevens aan de lidstaten door de centrale eenheid. De bevoegde autoriteiten in de lidstaten houden op hun beurt toezicht op de rechtmatigheid van de verwerking van persoonsgegevens door de lidstaat in kwestie, met inbegrip van de toezending ervan aan de centrale eenheid. Dit betekent dat het toezicht op beide niveaus, in nauwe samenwerking, moet worden uitgeoefend.

Het eerste jaarverslag aan de Raad en het Europees Parlement over de activiteiten van de centrale eenheid van Eurodac is op 13 mei 2004 gepubliceerd als werkdocument van de Commissiediensten (document SEC (2004) 557). De EDPS heeft dit verslag grondig bestudeerd; hij vindt het een waardevol document met een interessant overzicht van de activiteiten van de centrale eenheid. Hij heeft ook waardering voor de aandacht die in dat verslag aan de gegevensbescherming is besteed. Hij heeft ook een aantal kwesties aangemerkt die misschien verder zullen worden onderzocht, waaronder de veiligheidsmaatregelen rond de gegevensverwerking bij de centrale eenheid en de registratie door de centrale eenheid overeenkomstig artikel 16 van Verordening (EG) nr. 2725/2000.

Verscheidene punten moeten ook grondiger worden bestudeerd; de meeste daarvan hebben betrekking op de nationale gegevensbeschermingsautoriteiten: het gebruik van de gegevens door de nationale autoriteiten, eventueel voor andere doeleinden, het recht van toegang, de afscherming van gegevens nadat asiel is verleend, het gebruik van "speciale zoekopdrachten", de registratie in de lidstaten, de uitwisseling van gegevens via DubliNet en andere kwesties.

De EDPS zal in 2005 een grondig onderzoek naar de activiteiten van Eurodac starten in nauwe samenwerking met de nationale autoriteiten voor gegevensbescherming en in het licht van het tweede jaarverslag dat weldra wordt verwacht.

* Volledige tekst van de verklaring beschikbaar op www.edps.eu.int

4. Raadpleging

4.1. Algemeen

Overeenkomstig artikel 41 van Verordening (EG) nr. 45/2001 is de EDPS belast met het verstrekken van advies aan de communautaire instellingen en organen en aan de betrokkenen in verband met alle aangelegenheden betreffende de verwerking van persoonsgegevens. Zo bepaalt artikel 46, punt d), van Verordening nr. 45/2001 dat hij op eigen initiatief of in het kader van een raadpleging alle communautaire instellingen of organen adviseert in verband met alle aangelegenheden betreffende de verwerking van persoonsgegevens.

Artikel 28 van de verordening omvat twee verplichtingen voor de instellingen van de Gemeenschap om de EDPS te raadplegen:

- De communautaire instellingen en de communautaire organen lichten de EDPS in wanneer zij in verband met de verwerking van persoonsgegevens administratieve maatregelen opstellen.
- De Commissie raadpleegt de EDPS wanneer zij een wetgevingsvoorstel aanneemt betreffende de bescherming van de fundamentele rechten en vrijheden van personen op het gebied van de verwerking van persoonsgegevens.

In 2004 is de EDPS begonnen met de uitvoering van deze bepalingen van de verordening. De eerste activiteiten van de EDPS hadden betrekking op administratieve maatregelen. De instellingen moesten voorschriften opstellen voor de uitvoering van Verordening nr. 45/2001. In verschillende gevallen werd de EDPS verzocht advies te geven over de ontwerp-teksten van deze voorschriften.

In andere gevallen kreeg de EDPS meer specifieke interne voorschriften ter advies voorgelegd. Wat de raadpleging met betrekking tot wetgevingsvoorstellen betreft, werd het eerste formele advies op 22 oktober 2004 uitgebracht. Dit advies had betrekking op een voorstel voor een verordening van het Europees Parlement en de Raad betreffende wederzijdse administratieve bijstand ter bescherming van de financiële belangen van de Gemeenschap tegen fraude en andere onwettige activiteiten. Het advies was het resultaat van een raadpleging door de Commissie op 28 september 2004, op basis van artikel 28, lid 2, van de verordening. Dit advies is bekendgemaakt in het Publicatieblad (C 301, 7.12.2004, blz. 4) en op de website van de EDPS. De EDPS zal al zijn formele adviezen langs deze weg bekend te maken.

Een tweede formeel advies is in 2004 voorbereid en op 13 januari 2005 uitgegaan. Dit advies werd uitgebracht op initiatief van de EDPS en had betrekking op een voorstel op het gebied van de derde pijler van het EG-Verdrag voor een besluit van de Raad inzake de uitwisseling van gegevens uit het strafregister.

In 2004 heeft de EDPS de eerste hand gelegd aan een beleidsnota waarin wordt uiteengezet hoe hij zijn rol ziet als adviseur van de communautaire instellingen met betrekking tot wetgevingsvoorstellen en documenten die daarmee verband houden.

4.2. Wetgeving en beleid

Men dient voor ogen te houden dat 2004 een beginjaar was, zowel voor de EDPS als voor de partners in het wetgevingsproces. De raadplegingsprocedure was nog niet vastgesteld. De formele en informele contacten met de instellingen moesten nog worden opgebouwd en de EDPS moest een structuur krijgen en geïntroduceerd worden bij uiteenlopende gesprekspartners binnen de instellingen. Bovendien (zoals reeds eerder in dit verslag is opgemerkt) is het personeel van de EDPS in

de loop van het jaar aangeworven en zijn de meeste medewerkers pas tegen het einde van het jaar begonnen met werken.

Het Commissievoorstel waarover op 22 oktober 2004 het eerste advies van de EDPS werd uitgebracht bevat geen nieuwe regels inzake gegevensbescherming of afwijkingen van de communautaire wetgeving inzake gegevensbescherming. Integendeel, het voorstel verwijst juist expliciet naar die wetgeving. De EDPS heeft in algemene zin zijn goedkeuring gehecht aan het voorstel.

Dit geval gaf de EDPS de gelegenheid om er op te wijzen dat raadpleging niet alleen verplicht is bij voorstellen die de bescherming van persoonsgegevens als hoofdthema hebben, maar ook als het gaat om voorstellen voor uitbreiding, aanvulling of wijziging van het bestaande wetgevingskader voor gegevensbescherming of voorstellen die aanmerkelijke gevolgen hebben voor de bescherming van de individuele rechten en vrijheden met betrekking tot de verwerking van persoonsgegevens.

Deze uitspraak illustreert dat de adviestaak tamelijk ruim wordt geïnterpreteerd, zoals zal worden toegelicht in de beleidsnota over raadpleging in geval van wetgevingsvoorstellen en documenten die daarmee verband houden. Deze ruime interpretatie is essentieel om er voor te zorgen dat binnen de instellingen een hoog niveau van gegevensbescherming wordt gehanteerd. De EDPS ziet zijn adviestaak als volgt:

- a) hij verstrekt advies aan de communautaire instellingen over wetgevingsvoorstellen en documenten die daarmee verband houden, met name groenboeken en witboeken;
- b) hij verstrekt advies over alle voorstellen die aanmerkelijke gevolgen hebben voor de bescherming van de individuele rechten en vrijheden met betrekking tot de verwerking van persoonsgegevens;
- c) hij verstrekt tevens advies over wetgeving in het kader van de derde pijler van de Europese Unie (d.w.z. buiten het bestek van het EG-Verdrag).

Het advies van de EDPS over het voorstel voor een besluit van de Raad inzake de uitwisseling van gegevens uit het strafregister was fundamenteeler. De EDPS adviseerde de Raad om de werksfeer van het voorstel te beperken tot de uitwisseling van informatie over zware strafbare feiten. Voorts diende in het voorstel te worden aangegeven welke garanties de betrokkene heeft, om er voor te zorgen dat deze in overeenstemming zijn met de bestaande gegevensbeschermingswetgeving. Het is belangrijk dat het voorstel betrekking heeft op een beperkt tijdvak. Het dient namelijk om dringend een leemte in de regels voor informatie-uitwisseling op te vullen totdat er een nieuw systeem voor gegevensuitwisseling is. In de aanloop naar een dergelijk nieuw systeem, dat vaak al het Europees strafregister wordt genoemd, moet grondig worden nagegaan wat voor gevolgen het heeft voor de bescherming van gegevens, aldus de EDPS. Het werk hieraan is net begonnen. Meer hierover en over het resultaat van het werk van de EDPS zal te vinden zijn in het jaarverslag over 2005.

De Consultatie op initiatief van de Europese Commissie, over de oprichting van een Agentschap voor de grondrechten (COM(2004) 693 final) vormde ook een aanleiding voor de EDPS om zijn advies te geven over de algemene aspecten van dit onderwerp en over het verband met zijn eigen opdracht.

Een ander deel van zijn activiteiten met betrekking tot wetgevingsvoorstellen was informeler van aard. De EDPS was actief betrokken bij de voorbereiding van de aanneming van een aantal wetgevingsinstrumenten die gevolgen hebben voor de bescherming van gegevens. Een van de onderwerpen waarbij zijn medewerking werd gevraagd, was het ontwerp-kaderbesluit over de bewaring van gegevens die zijn verwerkt en opgeslagen in verband met het aanbieden van openbare elektronische-communicatiediensten of gegevens in openbare communicatienetwerken met het oog

op de preventie van strafbare feiten, een initiatief van vier lidstaten in het kader van de derde pijler. De EDPS heeft zijn ideeën voor de Raad en voor de Commissie burgerlijke vrijheden (LIBE) van het Europees Parlement uiteengezet.

Een ander aandachtspunt was de totstandbrenging van een kader voor gegevensbescherming voor activiteiten binnen het bestek van de derde pijler van de Europese Unie. Het werk aan dit kader ging in 2004 van start en wordt in 2005 voortgezet. Dit is uiteraard een belangrijke aangelegenheid voor de EDPS.

Een andere, meer informele betrokkenheid bij wetgevingsvoorstellen is een gevolg van het feit dat de EDPS heeft deelgenomen aan de bij artikel 29 van Richtlijn 95/46/EG opgerichte Werkgroep voor de bescherming van personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens. Ter illustratie een voorbeeld van wat de EDPS in 2004 in deze werkgroep heeft gedaan. De werkgroep hield zich bezig met een algemene nota over gegevensbeschermingsvraagstukken in verband met RFID-technologie. Vanuit het besef dat deze nieuwe technieken consequenties kunnen hebben voor gegevensbescherming, heeft de EDPS met name onder de aandacht gebracht hoe belangrijk normalisatie en interoperabiliteit zijn om de beginselen op het gebied van gegevensbescherming te kunnen toepassen.

De EDPS moet zich er van vergewissen dat zijn taak om het niveau van de gegevensbescherming bij de uitvoering van het beleid van de instellingen van de Europese Unie te verbeteren, ook in de praktijk effect heeft. Dat betekent in de eerste plaats dat hij een natuurlijk aanspreekpunt wordt in het interinstitutionele wetgevingsproces. 2004 was nog maar het begin. Er is veel tijd geïnvesteerd om de EDPS te presenteren als een zichtbare en betrouwbare partner. De EDPS en zijn medewerkers hebben contacten gelegd met de betrokken diensten van de instellingen en bestaande contacten met andere instanties die actief zijn op het gebied van de gegevensbescherming, zoals de nationale gegevensbeschermingsautoriteiten, aangehaald.

4.3. Administratieve maatregelen

Zoals vermeld in punt 4.1, verplicht artikel 28, lid 1, van Verordening nr. 45/2001, alle communautaire instellingen en organen de EDPS in te lichten wanneer zij in verband met de verwerking van persoonsgegevens administratieve maatregelen opstellen. Ter aanvulling op deze bepaling stelt artikel 46, punt d), dat de EDPS onder meer tot taak heeft de instellingen en organen op dit gebied van advies te dienen, op eigen initiatief of in het kader van een raadpleging. De opstelling van interne voorschriften wordt hierbij uitdrukkelijk genoemd. Het verplicht verstrekken van informatie is dus een middel om de EDPS in staat te stellen om waar nodig advies te verstrekken.

In 2004 heeft de EDPS de gelegenheid gehad om de drie belangrijkste communautaire instellingen van advies te dienen bij het opstellen van hun uitvoeringsvoorschriften. Zo had zaak 2004-0003 betrekking op de uitvoeringsvoorschriften van de Raad. Het ontwerp was van hoge kwaliteit en over twee concrete punten werd specifiek advies verstrekt. De EDPS stemde in met het voorstel dat de instelling hem zou raadplegen bij de beoordeling van de functionaris voor gegevensbescherming en bouwde aldus een extra garantie in dat deze functionaris zijn/haar taak onafhankelijk kan uitvoeren, wat in overeenstemming is met artikel 24 van de verordening en met name aansluit bij het feit dat voor ontslag de instemming van de EDPS is vereist, zoals bepaald in artikel 24, lid 4. Het tweede punt betrof de mogelijkheid om de informatie die de DPO in het register opneemt, in uitzonderlijke gevallen te beperken indien dat nodig is om de veiligheid van een specifieke verwerkingsoperatie te verzekeren. Het definitieve Raadsbesluit werd op 21 september 2004 bekendgemaakt. Later heeft de EDPS nog advies verstrekt over de verdere regels en procedures die de verantwoordelijken moeten volgen bij een kennisgeving, dit in het kader van de algemene aanbevelingen van de DPO

met betrekking tot de termijnen die moeten worden vastgesteld met het oog op voorafgaande controle.

Een tweede gelegenheid om op dit gebied advies uit te brengen, was het voorontwerp van de uitvoeringsvoorschriften van de Commissie (2004-0151). Ook in dit geval werd positief geadviseerd over het raadplegen van de EDPS vóór de beoordeling van de DPO en werd een aantal kanttekeningen geplaatst bij de vorm en de inhoud van de ontwerp-voorschriften.

Kort voor het einde van 2004 werden de ontwerp-uitvoeringsvoorschriften van het Europees Parlement ter advies voorgelegd (2004-0333). Dit advies werd begin januari 2005 uitgebracht en sloot aan bij eerdere raadplegingen. In het advies werd onder meer aangedrongen op een voltijdse DPO bij de grote instellingen.

In de loop van 2004 is voorts advies uitgebracht over verschillende zaken zoals de toegang van het publiek tot Raadsdocumenten en gegevensbescherming (2004-0020), de toepasselijkheid van Verordening nr. 45/2001 op een aantal grijze gebieden tussen de eerste en de tweede pijler (2004-0078), administratieve vereenvoudiging in verband met voorschriften op het gebied van informatie en kennisgeving (2004-0124), het gebruik van pasfoto's van werknemers van de Raad (2004-0327) en de door de IT-afdeling van het Hof van Justitie te ontwikkelen "remote desktop"-applicatie (2004-0166).

Tijdens de laatste vergadering van 2004 met de DPO's van de instellingen en organen (zie punt 3.2 van dit verslag) zijn richtsnoeren aangereikt over de criteria die moeten worden gehanteerd bij het vaststellen van de "administratieve maatregelen" waarover de EDPS moet worden geraadpleegd. Er hebben verschillende vergaderingen plaatsgevonden met elk van de DPO's van de belangrijkste instellingen om informatie te vergaren over de algemene praktijken rond gegevensbescherming en om daarover adviezen te verstrekken. Uiteraard zijn er met de meeste DPO's ook uitvoerige en vruchtbare contacten geweest via telefoon, email en post om hen van advies te dienen over administratieve maatregelen.

5. Samenwerking

5.1. Werkgroep van artikel 29

"Werkgroep van artikel 29" is de korte aanduiding van de bij artikel 29 van Richtlijn 95/46/EG ingestelde werkgroep die de Commissie van onafhankelijk advies moet dienen over de problematiek van gegevensbescherming en haar moet bijstaan bij de totstandbrenging van geharmoniseerd beleid over gegevensbescherming in de lidstaten. Overeenkomstig artikel 29, lid 2, bestaat de werkgroep uit vertegenwoordigers van de door iedere lidstaat aangewezen toezichhoudende autoriteiten, een vertegenwoordiger van de voor de communautaire instellingen en organen opgerichte autoriteit - nu de EDPS - en een vertegenwoordiger van de Commissie. De Commissie is tevens belast met het secretariaat van de werkgroep.

De EDPS is een vast lid van de werkgroep van artikel 29. In artikel 46, punt g), van Verordening nr. 45/2001 is bepaald dat de EDPS deelneemt aan de werkzaamheden. Volgens de EDPS is dit een belangrijk platform voor samenwerking met de nationale toezichhoudende autoriteiten.

Volgens artikel 46, punt f), onder i), van de verordening moet de EDPS ook samenwerken met de nationale toezichhoudende autoriteiten voorzover dat voor de uitoefening van hun onderscheiden taken nodig is, met name door alle nuttige informatie uit te wisselen en door andere vormen van bijstand te vragen of aan te bieden bij de uitoefening van hun taken. Deze samenwerking is tot dusver een dode letter gebleven, maar dat zal waarschijnlijk veranderen in het kader van internationale systemen als Eurodac en het geplande visuminformatiesysteem, waarbij doelmatig gezamenlijk toezicht een vereiste is.

De EDPS is vanaf medio januari 2004 actief betrokken geweest bij het werk van de werkgroep. Dat heeft op EU-niveau geleid tot nader beraad over de respectieve taken van de groep en de EDPS. In de op 29 september 2004 door de groep aangenomen strategienota (WP 98) staat onder meer de volgende uitspraak die de uitkomst van dat beraad weergeeft:

"Het institutionele wetgevingskader van de Europese Unie is onlangs uitgebreid met de aanstelling van de eerste Europese toezichthouder voor gegevensbescherming (EDPS), en samenwerking en coördinatie zijn van cruciaal belang, vooral met betrekking tot advies over nieuwe wetgeving die gevolgen kan hebben op de bescherming van de individuele rechten en vrijheden in verband met de verwerking van persoonsgegevens, gezien de respectieve raadgevende taken van zowel de groep van artikel 29 als de EDPS.

Ondanks het feit dat de EDPS lid is van de groep van artikel 29 en daardoor de coördinatie tussen beide organen tot op zekere hoogte is gewaarborgd, dienen er synergieën en gemeenschappelijke strategieën te worden uitgewerkt om nog meer te investeren in hun gemeenschappelijke doel, namelijk het ontwikkelen en uitvoeren van een degelijk beleid op het gebied van gegevensbescherming in de Europese Unie."

Bij elk onderwerp op de agenda van de werkgroep zal de EDPS trachten bij te dragen tot - en zich aan te sluiten bij - een zo ruim mogelijke consensus en op basis daarvan in een ruimere context voort te bouwen. Indien nodig zal hij daarbij zijn eigen kanttekeningen en opmerkingen plaatsen. De bij artikel 28, lid 2, van Verordening nr. 45/2001 aan de EDPS toebedeelde adviserende taak komt daarbij niet in het gedrang. Deze algemene visie komt uitgebreider aan de orde in de in 4.2 van dit jaarverslag vermelde beleidsnota.

Voorbeelden van goede synergie tussen de werkgroep van artikel 29 en de EDPS zijn te vinden in de volgende documenten van de groep:

- Advies 7/2004 over de opnemng van biometrische elementen in verblijfsvergunningen en visa in verband met de instelling van het Europese visuminformatiesysteem (VIS), aangenomen op 11 augustus 2004 (WP 96);
- Advies 9/2004 over een ontwerp-kaderbesluit inzake de bewaring van gegevens die zijn verwerkt en opgeslagen in verband met het aanbieden van openbare elektronische-communicatiediensten of gegevens in openbare communicatienetwerken met het oog op het voorkomen, onderzoeken, opsporen en vervolgen van strafbare feiten, daaronder begrepen terrorisme. [Voorstel ingediend door Frankrijk, Ierland, Zweden en Groot-Brittannië (Raadsdocument 8958/04 van 28 april 2004)], aangenomen op 9 november 2004 (WP 99);
- Werkdocument over gegevensbeschermingsvraagstukken in verband met RFID-technologie, aangenomen op 19 januari 2005 (WP 105).

De EDPS was actief betrokken bij de voorbereiding van deze documenten en steunde de definitieve tekst. Dat betekent dat de EDPS van deze documenten gebruik zal maken als hij dit in het kader van zijn taak passend en efficiënt acht.

De EDPS heeft ook zijn waardering uitgesproken voor bijdragen van de werkgroep aan het werkprogramma van de Commissie voor een betere uitvoering van Richtlijn 95/46/EG. Dit heeft in eerste plaats betrekking op de vereenvoudiging van de kennisgevingsprocedures in de lidstaten, de ontwikkeling van een betere en meer geharmoniseerde informatieverstrekking aan de betrokkenen, de ontwikkeling van geschiktere instrumenten voor de doorgifte van persoonsgegevens naar derde landen en de verbetering van de handhaving in de lidstaten.

Een ander onderwerp dat hoog op de agenda van de werkgroep van artikel 29 stond en in dit verslag vermeld dient te worden, is het doorgeven van gegevens van de passagiersnamenlijst (PNR-gegevens) van luchtvaartmaatschappijen aan derde landen. De groep heeft in grote lijnen ingestemd met de voorwaarden voor het doorgeven van PNR-gegevens aan Australië en Canada (Adviezen 1/2004 en 1/2005), en een aantal malen kritiek geleverd op de voorwaarden voor doorgifte aan de Verenigde Staten (Adviezen 6/2002, 4/2003 en 2/2004).

De Commissie stelt zich op het standpunt dat de voorwaarden voor doorgifte aan de VS voldoende bescherming bieden in de zin van artikel 25 van Richtlijn 95/46/EEG, en de Raad heeft zich achter dit standpunt geschaard. Het Europees Parlement heeft besloten in twee lopende zaken beroep aan te tekenen bij het Hof van Justitie. De EDPS heeft in beide zaken een verzoek ingediend om het standpunt van het Parlement te mogen verdedigen op basis van zijn taken en bevoegdheden zoals die zijn vastgelegd in Verordening nr. 45/2001. In artikel 47, lid 1, punt h), van de verordening staat uitdrukkelijk vermeld dat de EDPS mag tussenkomen in vorderingen die bij het Hof van Justitie aanhangig zijn gemaakt. Het is aan het Hof om te besluiten of het gehoor geeft aan dit verzoek.

De EDPS ziet uit naar de beslissingen van het Hof in beide zaken, gezien de belangrijke juridische vraagstukken en de grote publieke belangen die aan beide zijden in het geding zijn. Hij zal dan ook alle uitspraken, zowel die over de verzoeken tot tussenkomst als die over de zaken zelf, grondig bestuderen.

5.2. Derde pijler

In artikel 46, punt f), onder ii), van Verordening nr. 45/2001 staat dat de EDPS moet samenwerken met "de uit hoofde van titel VI van het Verdrag betreffende de Europese Unie ingestelde toezichthoudende organen voor de bescherming van persoonsgegevens, met name om de samenhang te verbeteren bij de toepassing van de regels en procedures, met de zorg voor de eerbiediging waarvan die organen zijn belast".

De toezichthoudende organen waarop deze bepaling van toepassing is, zijn de gemeenschappelijke controleorganen (GCO's) van Europol, Schengen, Eurojust en het Douane-informatiesysteem. De samenwerking van de EDPS met deze organen kwam snel tot stand, omdat alle betrokken partijen ervan doordrongen waren dat er op dit zeer gevoelige terrein dringend behoefte was aan een gemeenschappelijke, geharmoniseerde aanpak.

Tijdens de Europese conferentie over gegevensbescherming in Rotterdam (21-23 april 2004, zie ook punt 6.1), bleken de gegevensbeschermingsautoriteiten het erover eens dat er naast de bestaande samenwerking op het gebied van de eerste pijler behoefte is om in de groep van artikel 29 nauwer te gaan samenwerken bij vraagstukken die onder de derde pijler ressorteren. Nieuwe ontwikkelingen op het gebied van de wetshandhaving vragen ook om meer gestandaardiseerde bepalingen in de gegevensbeschermingswetgeving en om een meer eenvormige toepassing van de rechtsgrondslagen. Aangezien er voor de derde pijler - en eigenlijk voor de eerste en de derde pijler - geen passend forum is om gegevensbeschermingsvraagstukken te bespreken, is besloten een groep in te stellen die bestaat uit de voorzitters van de gemeenschappelijke controleorganen, de voorzitter van de werkgroep van artikel 29 en de EDPS en die wordt bijgestaan door het secretariaat van de gemeenschappelijke controleorganen, dat momenteel een aparte afdeling is van het Secretariaat-Generaal van de Raad.

Deze "planninggroep" zou tot taak hebben de werkzaamheden te coördineren en strategische aanzetten tot nieuwe initiatieven uit te werken waarin zowel het gebruik van persoonsgegevens ten behoeve van wetshandhaving als een Europese dimensie een rol spelen. Van het resultaat van de discussies in deze groep zou verslag moeten worden uitgebracht aan de Europese conferentie over gegevensbescherming.

De eerste vergadering van de "planninggroep" heeft op 22 juni 2004 in de kantoren van de EDPS plaatsgevonden. Deelnemers waren de EDPS, de adjunct-EDPS, de voorzitters van de gezamenlijke controleorganen van Schengen, Europol, Douane en Eurojust, het secretariaat-generaal van de Raad en de inspecteur-generaal van de Poolse DPA (in haar hoedanigheid van gastvrouw van de volgende internationale conferentie over gegevensbescherming). De discussies gaven een overzicht van de verschillende werkzaamheden en voorstellen in het kader van de eerste en de derde pijler, om te zien of bepaalde zaken dringend moeten worden aangepakt.

Tijdens de internationale conferentie in Wroclaw is tijdens de besloten zitting van de Europese functionarissen voor de gegevensbescherming een resolutie aangenomen waarin uitdrukkelijk wordt opgeroepen tot het instellen van een gezamenlijk EU-forum met de taak om het verstrekken van advies met betrekking tot gegevensbescherming structureel in de Raad van de Europese Unie te verankeren. Daartoe zou er een permanent secretariaat moeten komen, plus de nodige middelen voor regelmatige vergaderingen in Brussel en de nodige vertaalfaciliteiten. De resolutie stelt dat "de overeenkomstig artikel 286, lid 2, van het EG-Verdrag aangestelde Europese toezichthouder voor gegevensbescherming actief betrokken moet zijn bij het in te stellen orgaan".

Aangezien ieder gemeenschappelijk controleorgaan zijn eigen takenpakket heeft, hebben de DPA's in de in Wroclaw aangenomen resolutie opgeroepen tot het instellen van een gezamenlijk orgaan. Het oprichten van zo een orgaan kan echter veel tijd vergen. Omwille van de hoogdringendheid van de zaak werd besloten dat de GCO's en de EDPS gezamenlijke vergaderingen zullen houden om de meest dringende zaken aan te pakken. Deze gezamenlijke vergaderingen hebben plaatsgevonden op 28 september, 23 november en 21 december 2004, waarvan de laatste gedeeltelijk werd bijgewoond door de heer Frattini, de nieuwe vice-voorzitter en commissaris voor justitie, vrijheid en veiligheid, die een aantal weken eerder zijn ambt had opgenomen.

Ondertussen hadden de EDPS en de adjunct-EDPS op 7 december 2004 een ontmoeting met de heer Frattini, die tijdens deze ontmoeting verklaarde veel belangstelling voor gegevensbescherming te hebben. Ook zei hij van plan te zijn werk te maken van de aanneming van een wetgevingsinstrument in het kader van de derde pijler en te willen streven naar een productieve dialoog met de gegevensbeschermingsautoriteiten.

Medewerkers van de EDPS hebben deelgenomen aan ad hoc vergaderingen van deskundigen over de ontwikkeling van gemeenschappelijke normen voor gegevensbescherming in het kader van de derde pijler. Het DG voor justitie, vrijheid en veiligheid heeft op 22 november 2004 een dergelijke vergadering belegd met vertegenwoordigers van een aantal lidstaten. Vertegenwoordigers van het secretariaat-generaal van de Raad, Europol en Eurojust waren ook uitgenodigd. Een volgende vergadering met vertegenwoordigers van de nationale toezichhoudende autoriteiten heeft in januari 2005 plaatsgevonden.

De EDPS zal deze ontwikkelingen op de voet blijven volgen en zich zo snel mogelijk toeleggen op nauwere samenwerking met de GCO's van de derde pijler en het omsmeden van de gegevensbescherming in het kader van de derde pijler tot een consistent geheel. Hij heeft er terdege nota van genomen dat de Commissie van plan is haast te maken met het opstellen van goede voorstellen en bereid is om waar dit nodig en passend is, advies te verstrekken.

Tenslotte moet worden vermeld dat de EDPS tijdens een lunchbijeenkomst op 11 november 2004 een presentatie over zijn rol heeft gegeven voor de leden van het comité van artikel 36 (de Raadsgroep op hoog niveau die zich bezighoudt met aangelegenheden van de derde pijler).

6. Internationale betrekkingen

6.1. Europese Conferentie

De gegevensbeschermingsautoriteiten van de lidstaten van de EU en de Raad van Europa komen jaarlijks voor een voorjaarsconferentie bijeen om te spreken over zaken van gemeenschappelijk belang en om informatie en ervaringen uit te wisselen over uiteenlopende onderwerpen. De EDPS en de adjunct-EDPS hebben deelgenomen aan de conferentie die van 21 tot en met 23 april 2004 in Rotterdam plaatsvond en die was georganiseerd door de Nederlandse gegevensbeschermingsautoriteit (College bescherming persoonsgegevens, CBP).

Het hoofdthema van deze conferentie was "The Navigation of Privacy" en werd ingeleid door professor Colin J. Bennett, co-auteur van "The Governance of Privacy: Policy Instruments in Global Perspective" (2003). Hierna volgden lezingen over de "Roles of Data Protection Authorities", "External Communication", "Compliance and Enforcement" en "Internal Organisation and Effective Privacy Governance". Aan de hand van de resultaten van een vragenlijst over de nationale praktijken op deze verschillende gebieden vond een zeer nuttige gedachtewisseling plaats.

Op de tweede dag van de conferentie ging de aandacht uit naar de verschillende ontwikkelingen in het kader van de derde pijler. Het uiteindelijke resultaat hiervan waren de activiteiten die besproken zijn in punt 5.2, waaronder de aanneming van een resolutie door de besloten zitting van de Europese functionarissen voor de gegevensbescherming op de internationale conferentie in Wroclaw.

De volgende Europese conferentie wordt van 24 tot en met 26 april 2005 in Krakow gehouden en zal onder meer gaan over hoe het tien jaar na de aanneming verder moet met Richtlijn 95/46/EG. De EDPS zal dit onderwerp inleiden.

6.2. Internationale Conferentie

Gegevensbeschermingsautoriteiten en functionarissen op het gebied van de persoonlijke levenssfeer uit Europa en andere delen van de wereld, waaronder Canada, Latijns-Amerika, Australië, Nieuw-Zeeland, Hong Kong, Japan en andere rechtsgebieden in Azië en de Stille Oceaan komen al sedert jaren in september bijeen om te confereren. De 26e Internationale conferentie over persoonlijke levenssfeer en de bescherming van persoonsgegevens heeft van 14 tot en met 16 september 2004 in Wroclaw plaatsgevonden en werd bijgewoond door de EDPS en de adjunct-EDPS. De EDPS was officieel geaccrediteerd als een onafhankelijke autoriteit op internationaal niveau met stemrecht in de conferentie.

Het hoofdthema van de conferentie was dit jaar "The Right to Privacy – The Right to Dignity", waarmee werd ingegaan op het toenemende belang van waarden op het gebied van de persoonlijke levenssfeer met betrekking tot uiteenlopende politieke en technische ontwikkelingen, bijvoorbeeld op het gebied van de genetica. Een voltallige zitting over het thema "The Right to Privacy and the Protection of Public Security" werd voorgezeten en ingeleid door de EDPS.* Andere voltallige zittingen waren gewijd aan thema's als "The Individual's Privacy versus the Need to Deal with the Past" met bijdragen van Duitsland, Polen en Argentinië, en "Transborder Data Flows and Challenges of the Global Economy", met bijdragen van Europa en Noord-Amerika. De slot-

* Volledige tekst beschikbaar op www.edps.eu.int

toespraak werd gehouden door professor Stefano Rodotà, voorzitter van de Italiaanse DPA en voormalig voorzitter van de werkgroep van artikel 29.

De volgende internationale conferentie vindt van 14 tot en met 16 september 2005 plaats in Montreux, rond het hoofdthema "The Protection of Personal Data and Privacy in a Globalised World: a Universal Right Respecting Diversities".

6.3. Andere contacten

De EDPS heeft in de loop van het jaar veel tijd en energie besteed aan het toelichten van zijn taak en aan het vergroten van zijn bekendheid door in verschillende lidstaten toespraken en andere bijdragen te houden. In totaal ging het om twintig presentaties over uiteenlopende onderwerpen. De EDPS heeft ook een aantal interviews gegeven aan journalisten.

Op 26 mei 2004 heeft de EDPS in het Poolse parlement in Warschau een toespraak gehouden over "The Role of the European Data Protection Supervisor in the EU Framework for Data Protection". Dit was in het kader van een bezoek aan Polen op uitnodiging van de inspecteur-generaal van de Poolse DPA.

Op 14 oktober 2004 woonde de EDPS een conferentie in Praag bij over de rechten en verantwoordelijkheden van personen waarvan gegevens zijn opgeslagen, een conferentie die georganiseerd was door de Raad van Europa en het Tsjechische Bureau voor de bescherming van persoonsgegevens, waar hij een zitting voorzat en een inleidend betoog hield over "Informing Data Subjects".

Op 3 november 2004 hield de EDPS op een door Eurojust in Den Haag georganiseerde conferentie rond het thema "The European Constitution and its consequences for the Netherlands investigation and prosecution policy" een toespraak getiteld "Towards a (more) balanced European Area of Justice".*

De EDPS heeft ook bijdragen geleverd aan EU-topbijeenkomsten over biometrische gegevens in Dublin (14 juni) en Den Haag (1 juli) en heeft een zitting voorgezeten van een conferentie die op initiatief van het Nederlandse EU-voorzitterschap op 9 en 10 december in Amsterdam was georganiseerd rond het thema "Health Care Professionals Crossing Borders".

Ook heeft hij het woord gevoerd op studiebijeenkomsten en conferenties van onder meer het British Institute of International and Comparative Law in Londen (28 april en 8 december), de Academy of European Law in Trier (3 juni), de International Federation of Computer Law Associations in Oxford (9 juli), het European Privacy Officers Forum in Brussel (5 oktober), de German Association for Data Protection and Data Security in Keulen (18 november) en bij een aantal andere gelegenheden.

De adjunct-EDPS heeft vergelijkbare presentaties gehouden in Barcelona, Madrid en Berlijn.

* De volledige tekst van deze toespraken is beschikbaar op www.edps.eu.int

Bijlagen

- A. Uittreksel uit Verordening (EG) nr. 45/2001
- B. Samenstelling van het secretariaat
- C. Lijst van functionarissen voor gegevensbescherming

Bijlage A - Uittreksel uit Verordening (EG) nr. 45/2001

Artikel 41 - Europees toezichthouder voor gegevensbescherming

1. Er wordt een onafhankelijke toezichthoudende autoriteit ingesteld, de "Europese Toezichthouder voor gegevensbescherming" genaamd.

2. De Europese Toezichthouder voor gegevensbescherming zorgt ervoor dat de fundamentele rechten en vrijheden van natuurlijke personen, met name het recht op persoonlijke levenssfeer, bij de verwerking van persoonsgegevens, door de communautaire instellingen en organen in acht worden genomen

De Europese Toezichthouder voor gegevensbescherming is met name belast met het toezien op en het verzekeren van de toepassing van deze verordening en van elk ander communautair besluit betreffende de bescherming van de fundamentele rechten en vrijheden van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens door een communautaire instelling of door een communautair orgaan, alsmede voor het verstrekken van advies aan de communautaire instellingen en organen en aan de betrokkenen inzake de verwerking van persoonsgegevens. Daartoe vervult hij de bij artikel 46 opgedragen taken en oefent hij de bij artikel 47 verleende bevoegdheden uit.

Artikel 46 - Taken

De Europese Toezichthouder voor gegevensbescherming:

- a) hoort klachten aan en onderzoekt deze, en stelt de betrokkenen binnen een redelijke termijn in kennis van het resultaat van zijn onderzoek,
- b) stelt op eigen initiatief of op basis van klachten onderzoeken in, en stelt de betrokkenen binnen een redelijke termijn in kennis van het resultaat;
- c) ziet toe op en zorgt voor de toepassing van de bepalingen van deze verordening en van elk ander communautair besluit betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens door een communautaire instelling of door een communautair orgaan, met uitzondering van het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen bij de uitoefening van zijn jurisdictionele taak;
- d) adviseert op eigen initiatief of in het kader van een raadpleging alle communautaire instellingen of organen in verband met alle aangelegenheden betreffende de verwerking van persoonsgegevens, met name alvorens zij interne voorschriften betreffende de bescherming van fundamentele rechten en vrijheden met het oog op de verwerking van persoonsgegevens opstellen;
- e) volgt de relevante ontwikkelingen voorzover deze de bescherming van persoonsgegevens beïnvloeden, met name de ontwikkeling van de informatie- en communicatietechnologieën;
- (f) (i) werkt samen met de in artikel 28 van Richtlijn 95/46/EG bedoelde nationale toezichthoudende autoriteiten van de landen waarop die richtlijn van toepassing is voorzover dat voor de uitoefening van hun onderscheiden taken nodig is, met name door uitwisseling van alle nuttige informatie, door een dergelijke autoriteit of een dergelijk orgaan te verzoeken zijn bevoegdheden uit te oefenen of door te reageren op een verzoek van een dergelijke autoriteit of een dergelijk orgaan;
(ii) werkt eveneens samen met de uit hoofde van titel VI van het Verdrag betreffende de Europese Unie ingestelde toezichthoudende organen voor de bescherming van persoonsgegevens, met name om de samenhang te verbeteren bij de toepassing van de regels en procedures, met de zorg voor de eerbiediging waarvan die organen zijn belast;
- g) neemt deel aan de werkzaamheden van de bij artikel 29 van Richtlijn 95/46/EG opgerichte Groep voor de bescherming van personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens;
- h) bepaalt, motiveert en publiceert de in artikel 10, lid 2, onder b), artikel 10, leden 4, 5 en 6, artikel 12, lid 2, artikel 19, en artikel 37, lid 2, bedoelde uitzonderingen, waarborgen, machtigingen en voorwaarden;

- i) houdt van de verwerkingen waarvan hem overeenkomstig artikel 27, lid 2, kennis is gegeven en die overeenkomstig artikel 27, lid 5, geregistreerd zijn, een register bij en stelt de middelen ter beschikking om toegang te verkrijgen tot de overeenkomstig artikel 26 door de functionarissen voor gegevensbescherming bijgehouden registers;
- j) voert met betrekking tot de verwerkingen waarvan hem kennis is gegeven, een voorafgaand onderzoek uit;
- k) stelt zijn reglement van orde vast.

Artikel 47 - Bevoegdheden

1. De Europese Toezichthouder voor gegevensbescherming kan:
 - a) betrokkenen bijstaan bij de uitoefening van hun rechten;
 - b) indien schending van de bepalingen betreffende de verwerking van persoonsgegevens wordt gemeld, de aangelegenheid voorleggen aan de verantwoordelijke voor de verwerking en, eventueel, voorstellen doen om aan de schending een einde te maken en de bescherming van de betrokkenen te verbeteren;
 - c) de inwilliging gelasten van verzoeken om uitoefening van bepaalde met die gegevens samenhangende rechten, wanneer die verzoeken, in strijd met de artikelen 13 tot en met 19, zijn geweigerd;
 - d) tot de verantwoordelijke voor de verwerking een waarschuwing of berisping richten;
 - e) de rectificatie, afscherming, wissing of vernietiging van alle gegevens gelasten indien deze in strijd met de bepalingen betreffende de verwerking van persoonsgegevens verwerkt zijn, en gelasten dat van dergelijke handelingen mededeling wordt gedaan aan derden aan wie de gegevens verstrekt zijn;
 - f) een tijdelijk of definitief verwerkingsverbod opleggen;
 - g) de zaak aan de betrokken communautaire instelling of het betrokken communautaire orgaan en zo nodig aan het Europees Parlement, de Raad en de Commissie rapporteren;
 - h) het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen adiëren onder de in het Verdrag bedoelde voorwaarden;
 - i) tussenkomen in vorderingen die bij het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen aanhangig zijn gemaakt.
2. De Europese Toezichthouder voor gegevensbescherming is bevoegd om:
 - a) van een voor de verwerking verantwoordelijke of een communautaire instelling of communautair orgaan toegang te verkrijgen tot alle persoonsgegevens en tot alle informatie die voor zijn onderzoek nodig is;
 - b) toegang te verkrijgen tot alle lokaliteiten waar een voor de verwerking verantwoordelijke of een communautaire instelling of communautair orgaan werkzaam is, indien er redelijke gronden zijn om aan te nemen dat aldaar een onder deze verordening vallende activiteit wordt verricht.

Bijlage B - Samenstelling van het secretariaat

Sectoren onder het rechtstreekse gezag van de EDPS en de adjunct-EDPS

- **Toezicht**

Bénédicte HAVELANGE
Administrateur

Sylvie LONGRÉE
Assistente toezicht

Sophie LOUVEAUX
Administrateur

Kim Thien LÊ
Secrétarresse

Gwendolyn RUTTEN
Administrateur

- **Beleid en voorlichting**

Hielke HIJMANS
Administrateur

Martine BLONDEAU
Assistente documentatie

Laurent BESLAY
Administrateur

Delphine HAROU (1)
Assistente pers en voorlichting

Per SJÖNELL
Administrateur

Martine GERMEYS
Secrétarresse

Afdeling Administratie/Personeel/Begroting (APB)

Monique LEENS-FERRANDO
Afdelingshoofd

Anne LÉVECQUE
Secrétarresse / Personele middelen

Giuseppina LAURITANO
Statutaire aangelegenheden en audit

Patrick COELHO DE SOUSA
Initiator

Vittorio MASTROJENI
Assistent personele middelen

(1) momenteel werkzaam bij de afdeling APB

Bijlage C - Functionarissen voor gegevensbescherming

Organisatie	Naam	E-mail	Bureau
Europees Parlement	Jonathan STEELE	DG5DATA-PROTECTION@europarl.eu.int	KAD 02G020
Raad van de Europese Unie	Pierre VERNHES	data.protection@consilium.eu.int	JL 10-70-FL-35
Europese Commissie	Dieter KÖNIG	DATA-PROTECTION-OFFICER@cec.eu.int	B2/091B
Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen	Marc SCHAUSS	DataProtectionOfficer@curia.eu.int	GEOS 4001
Rekenkamer	Jan KILB	data-protection@eca.eu.int	K2 355
Economisch en Sociaal Comité	Vasco OLIVEIRA	data.protection@esc.eu.int	BEL 3029
Comité van de Regio's	Petra KARLSSON	data.protection@cor.eu.int	BEL 4116
Europese Investeringsbank	Jean-Philippe MINNAERT	DataProtectionOfficer@eib.org	2478
Europese Ombudsman	Alessandro DEL BON	dpo-euro-ombudsman@europarl.eu.int	SDM G07028
Europese Centrale Bank	Wolfgang SOMMERFELD	dpo@ecb.int	EM 2038
OLAF - Bureau voor fraudebestrijding	Louis SMEETS	louis.smeets@cec.eu.int	J-30 08/23
Vertaalbureau voor de organen van de Europese Unie	Benoît VITALE	data-protection@cdt.eu.int	NHE – 5 /12
Harmonisatiebureau voor de interne markt	Joël BASTIE	DataProtectionOfficer@oami.eu.int	1A-3.61
Europees Waarnemingscentrum voor racisme en vreemdelingenhaat	Niraj NATHWANI	Niraj.Nathwani@eumc.eu.int	/
Europees Geneesmiddelenbureau	Marie-Cécile BERNARD	data.protection@emea.eu.int	544